

පුණ්‍යානුමෝදනාව

තුන් ලොවම නිවා සැනසූ අපගේ භාග්‍යවත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ශ්‍රී සද්ධර්මය සැමට සරල බසින් දේශනා කරමින්, දෙලොවට යහපත පිණිසම විනය ගරුකව අපව කුසල් මගට යොමු කරවන සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුනෙහි ප්‍රධාන අනුශාසක අතිපූජ්‍ය ආචාර්ය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේට ත්‍රිවිධ රත්නයේ අනන්ත ගුණ මහිමයෙන් නිදුක් නිරෝගී වීර ජීවනය සහ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමා නිවන් සුව ලබන්නට හේතු වාසනාවේවායි පතන්නෙමු. එසේම ආරාමවාසී සියළු ස්වාමීන් වහන්සේලාට නිදුක් සුව සහ උතුම් වූ වතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධ පිණිසම ධර්ම මාගීය සැකසේවායි ප්‍රාර්ථනා කරන්නෙමු.

දැනට වර්ෂ දහයකට පමණ පෙර පරලොව සැපත්වන්නට යෙදුන, අපව දහම් මගට යොමු කල දෙපාර්ශවයේ සදාදර දෙමාපියන් වන,

- ඩබ්ලිව්.එම්.එම්. බංඩාර පියාණන්ට
- ඩී. ඉච්චන් මුණසිංහ මෑණියන්ට
- ජේ.ඒ. මාතර ආරච්චි පියාණන්ට
- එච්. ඊස්වර ආරච්චි මෑණියන්ට

සහ පරලොව සැපත් සියළුම ඥාති මිත්‍රයින්ට ද මෙම ධර්ම දානය කුසල් අනුමෝදන් වේවා!

ශ්‍රී ලංකාවේ ඒකීයභාවය සහ බුද්ධ ධර්මය ආරක්ෂා කිරීමේදී දිවි පිදු සියළුම රණවිරුවන්ට ද මෙම කුසලානු ශක්තියෙන් සියළු දුක් කෙළවර උතුම් වූ නිර්වාණ අවබෝධය ලබන්නට හේතු වාසනා වේවා!

අපටත්, මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය පරිශීලනය කරණ ඔබ සැමටත්, මෙම මහගු කුසල් ධර්මය ක්‍රමවත්ව සංවිධානය කරන “ප්‍රඥා ප්‍රභා” සංවිධානයේ සැමටත් නිදුක් නිරෝගී සුව සහ උතුම් වූ වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ පිණිසම හේතුවේවායි අධිෂ්ඨාන කරන්නෙමු.

ඔබ සැමට උතුම් වූ ත්‍රිවිධ රත්නයේ සරණයි.

නො. 1171/2, ධම්මෝදය මාවත,
බත්තරමුල්ල පදිංචි
ලලිත් රෝහණ - වංශා වික්‍රමසිංහ
කවින්දා දූව, ඩිල්ෂාන් බෑණා සහා තෙව්සස් කෙම්සර මුණුබුරා
ලවන් පුතා සහා දුමිණි ලේලිය.

2017 සැප්තැම්බර් මස 05 වන බිනර පොහොය දින.

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්තිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.
web : www.buddhismforyou.org

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 534 බී - 3, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
ෆෝන් : 011 2561551

දහම් කැඩපත

අම්බලට්ඨික රාහුලෝවාද සූත්‍රය
ආදි බ්‍රහ්මවරය පඤ්ඤා සූත්‍රය

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

(ධර්ම දානය පිණිසයි)

අම්බලට්ඨික රාහුලෝවාද සූත්‍රය

“නං කම්මඤ්ඤෙසි රාහුල කම්මඤ්ඤෙසි ආදාසොති. පච්චවෙක්ඛනතො භන්තෙති. ඵවමෙව ඛො රාහුල පච්චවෙක්ඛිතො පච්චවෙක්ඛිතො කායෙන කම්මං කාතබ්බං, පච්චවෙක්ඛිතො පච්චවෙක්ඛිතො වාචාය කම්මං කාතබ්බං, පච්චවෙක්ඛිතො පච්චවෙක්ඛිතො මනසා කම්මං කාතබ්බං ති”

කාරුණික පින්වත්නි,

තුණුරුවන් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බලෙන් පින්වත් වූ ඔබ සියළු දෙනාටම හැම ශක්තියක් සැනසිල්ලක් යහපතක්ම වේවා ! ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපත්ති මගෙහි හැම සොම්නස් පහළව ඒ උතුම් චතුරායථි සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිස මේ සද්ධර්ම දේශනාවන් උපකාරක ධම් පෙළක්ම වේවා !! යි පළමුකොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා ප්‍රාර්ථනා කරනවා !!!.

ධර්මාභිලාෂි සත්පුරුෂ පින්වතුනි, මෙතැන් පටන් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මහත් වූ කරුණාවෙන් දේශනා කරන ලද ඒ උතුම් සද්ධර්ම දේශනාව කෙරෙහි සිහිය යොමු කරගෙන රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී ඇලීම, ගැටීම, මුලාව නම් වූ කෙලෙසුන්ගේ සංසිදීම පිණිස සතර සමාස් ප්‍රධන් වීර්යයෙන් යුතුව, වෙර වීරිය දරා කුසලයට මනාකොට ළංවීම නම් වූ අප්‍රමාදී ගුණයෙන් යුතුව

ජීවිත පවත්වන්නට යැයි ආරාධනා කරනවා.

පින්වත්නි, මේ ධර්ම දේශනාව සඳහා අප විසින් ආශ්‍රය කරගනු ලබන්නේ, **මජ්ඣිම නිකායේ ගභපති වග්ගයේ අම්බලට්ඨික රාහුලෝවාද සූත්‍ර දේශනාවයි.**

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහනුවර කලන්දක නිවාපයේ වේළුවනාරාමයේ වැඩ වාසය කරනවා. මේ කාලයේදීම රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේත් අම්බලට්ඨික නම් ස්ථානයෙහි වැඩ වාසය කරනවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ හිමිදිරියෙහි පිණ්ඩපාතයෙහි වැඩම කොට දන් වළඳා සවස් කාලයෙහි නිරෝධ සමාපත්තියට සම වැද එල සම්පත්තියෙන් නැගිට, රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ වැඩ සිටින අම්බලට්ඨික ස්ථානයට වැඩම කළා.

රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ සුදුසු ආසනයක් පනවා තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේට වැඩ සිටින්නට සලස්වා පා දෝවනය කර ගැනීම සඳහා පැන් පිළියෙල කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළියෙල කරන ලද භාජනයෙන් පැන් ගෙන තමන් වහන්සේගේ දෙපා මතට දෝවනය පිණිස වත් කළා. එසේ පැන් වත්කර පැන් ස්වල්පයක් භාජනයෙහි ඉතිරි වෙන්න ඉඩ හැරියා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා, රාහුල, බලන්න, මේ පැන් භාජනයේ වතුර ස්වල්පයක් තිබෙනවා.

එසේය, ස්වාමීන් වහන්ස යැයි රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ පිළිතුරු දුන්නා.

රාහුල යම් කෙනෙක් දැන දැන මුසාබස් කියන්නේ නම් (බොරු කියන්නේ නම්) ශ්‍රමණ ධර්මය මෙන්න මේ වගේ අල්පයි. මේ පැන් බඳුනේ පැන් ස්වල්පයක් තිබෙන්නා සේ දැන දැන මුසා කියන්නේ නම්, එනම් බොරු කියන්නේ නම් ශ්‍රමණ ධර්මය ස්වල්පයි. එනම් මහණකම ඉතාම අල්පයි.

රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේට, බුදුරජාණන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා, රාහුල, ඉතිරි පැන් ස්වල්පයත් ඒ භාජනයෙන් ඉවත් කරන්න. රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ ඒ භාජනයේ තිබූ ඉතිරි පැන් ටික ද ඉවත් කළා. රාහුල යම් කෙනෙක් දැන දැන බොරු කියන්නේ නම් මෙන්න මේ හිස් භාජනය වගේ ශ්‍රමණ ධර්මයෙන් මුළුමණින් ම බැහැර වූයේ වෙයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා, රාහුල, ඔය හිස් භාජනය යටිකුරු කොට තබන්න. රාහුල, යම් කෙනෙක් දැන දැන මුසාබස් කියන්නේ නම් ශ්‍රමණ ධර්මයත්, මහණ කමත් යටිකුරු වූයේ වෙයි.

නැවතත් බුදුරජාණන් වහන්සේ රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා, රාහුල, ඒ භාජනය උඩුකුරු කොට තබන්න. රාහුල දැන් මේ භාජනය හිස් භාජනයක්. නමුත් එය උඩුකුරුවයි පවතින්නේ. යම් කෙනෙක් දැන දැන මුසා (බොරු) කියන්නේ නම්, ඒ අයගේ මහණ කමත්, නැත්නම් ශ්‍රමණ ධර්මයත් මුළුමණින් ම බැහැරව, හිස් බවට පත්වෙලා යයි කියලා සඳහන් කරනවා. තුච්ඡ යන පාලි වචනයේ සිංහල අදහස සඳහන් කොට තිබෙන්නේ හිස් ඉතාම පහත්, බාල යන අදහස් ය.

පින්වතුනි, රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ මුසා කියන්නේ නැහැ. මෙය දේශනාව රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ අරභයා දේශනා කළ නමුත් හික්කු, හික්කුණි, උපාසක, උපාසිකා යන සිවු පිරිසම අරමුණු කරගෙන මේ දේශනා කළ ශ්‍රී සද්ධර්මය ඔබ අප හැම කෙනෙකුටම නිවන අරමුණු කොට, චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිස සමාසක් ප්‍රඥාව පහළ කර ගැනීමට උත්සාහ දරණ අපට උතුම් ම සද්ධර්ම පෙළක් ලෙස සිහිපත් කරන්න.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේට සඳහන් කරනවා රාහුල අපි නිදසුනක් ගනිමු. යම් රජ කෙනෙක් ළඟ රජුට සේවය කරන හස්ති රාජයෙක් සිටිනවා. මේ හස්ති රාජයා යම් යුද්ධයකදී සුදුසු අවස්ථාවකදී ඉදිරි පාදයෙන් සටන් කරනවා. පිටුපස වම් පාදය, දකුණු පාදය, පාද දෙකෙන්ම සටන් කරනවා. ඒ වගේම කන්පෙති පවා උපකාර කර ගන්නවා. නමුත් හොඳය පරෙස්සම් කොට තබා ගන්නවා. පා සතරත්, ඉදිරි පස හිසත්, ඉදිරි කදත්, පිටුපස කදත්, නගුටත් මේ සියල්ල යුද්ධයකදී රජතුමා වෙනුවෙන් සේවයක් වශයෙන් පැවැත්වුවත් හොඳය ආරක්ෂා කොට ගෙන පවත්වනවා. එවිට මේ ඇත් ගොවිවාට සිතෙනවා මේ හස්ති රාජයා රජතුමා වෙනුවෙන් ජීවිතය කැපකොට සේවය කරන්නේ නැහැ කියලා.

නමුත් යම් විටක හස්ති රාජයා පා සතර වගේම ඉදිරිපස ශරීරයත්, පිටුපස ශරීරයත්, නගුටත්, හිසත්, ඒ වගේම හොඳයෙනුත් සටන් කරනවා නම්, රජතුමා වෙනුවෙන් සේවය කරනවා නම් ඇත් ගොවිවාට හිතෙනවා මේ හස්තිරාජයා ජීවිතය දෙවෙනි කොට මුළුමණින් ම, ජීවිතයෙන් ම රජතුමා වෙනුවෙන් සේවය කරනවා කියලා.

රාහුල, අන්න ඒ වගේ යම් කෙනෙක් සිත, කය, වචනය යන තුන් දොරම සංවර කරගෙන සිතෙහි, කයෙහි, වචනයෙහි මනා වූ අවබෝධයකින් යුතුව මනා සතිය, (සම්මා සතිය) එනම් සතර සතිපට්ඨානයෙන් පෙන්නවා දෙන සිහියම පුරුදු කරගෙනම මේ ධර්ම මාර්ගය තුළ පැවැත්ම ඇතිකර ගත යුතුයි.

පින්වත්නි, නිවන අරමුණු කරගෙන චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිස සමාසක් ප්‍රඥාව ඇති කර ගන්නට, පාරමි ධම් මාර්ගය සම්පූර්ණ කරන හික්කුචක් හෝ හික්කුණියක් හෝ වේවා, උපාසක හෝ උපාසිකාවක් වේවා තමන්ගේ ධර්මානුධර්ම පිළිවෙත් මගෙහි දැන දැන එක ද බොරුවක් හෝ කියන්නේ නම් එනම් විහිළුවකට හෝ සෙල්ලමකට හෝ බොරුවක් කියන්නේ නම් එය හිස් බවකි. එමෙන්ම තමාගේ දරුවන් වෙනුවෙන් හෝ දෙමව්පියන් වෙනුවෙන් කියා හෝ ඥාතීන්, හිතවතුන්, යහළුවන් වෙනුවෙන් කියා හෝ තමන්ගේ රැකියාව, වෘත්තිය හෝ වෙනයම් ලාභයක් වෙනුවෙන් කියා හෝ අඩුම තරමේ කුසගින්න වෙනුවෙන් කියා හෝ දැන දැන මුසාවක් හෝ බොරු කියන්නේ නම් ශ්‍රමණ ජීවිතය උපමා කොට දේශනා කළත් දුර්ලභව ලබාගත් මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙහි මිනිස් කමද, අල්පයි යනුවෙන් මුලින් සඳහන් කළා.

දෙවනුව සඳහන් කළේ මුළුමණින්ම බැහැර වුණා යනුවෙනි. තෙවන අවස්ථාවේ සඳහන් කළේ, හරියට ඒ ජීවිතය යටිකුරු කළා වගෙයි. හතර වෙනුව සඳහන් කළේ, ඒ ජීවිතයේ හිස් බවයි.

හික්කුචක්, හික්කුණියක් වෙන්න පුළුවනි, එසේ නැත්නම් උපාසක, උපාසිකා ස්වභාවයේ පිහිටා සිටින ඔබ වැනි කෙනෙක්

වෙන්න පුළුවනි, ධර්ම මාර්ගය තුළ දැන දැන ඉහත විස්තර කළ ආකාරයෙන් බොරුවක් හෝ බොරු කියන්නේ නම් ඒ ජීවිතයේ යථා ස්වභාවය නුවණින් දකින්න. ඒ ජීවිතයෙහි ධර්මයෙන් අඩුවක් පවතිනවා නම් පරමාර්ථ ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමට අපහසු වෙනවා.

පරමාර්ථ ධර්මය කියන්නේ කුමක්ද ?. මෙහි ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතන නම් වූ ධර්ම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කොට දැක ගැනීම, මෙතෙහි කිරීම, කෙලෙසුන් සංසිද්ධිමේ හැකියාවට අවස්ථාව සලසා ගැනීමයි. 'මම' - 'ඔබ' කියලා කියන්නේ පඨවි, ආපො, තේජෝ, වායෝ යන ධාතු හතරත්, ස්කන්ධ පහත්, ආයතන හයත් ය. **පඨවි** - තද ගතිය, **ආපො** - වැගිරෙන බව, **තෙජෝ** - උෂ්ණය, **වායෝ** - වායුව යන මේ හතරෙන් සමන්තාගත වූ පුඤ්ජය, අප හඳුන්වනවා 'මම' යනුවෙන්. නැත්නම් 'ඔබ' යනුවෙනි.

අම්මා - තාත්තා - ස්වාමියා - බිරිඳ - දෙමව්පියෝ - දරුවෝ - මනුෂ්‍යයෝ ගහකොළ ආදී වශයෙන් සවිඤ්ඤාණක, අවිඤ්ඤාණක වස්තුවක් වුවත් අප හඳුන්වන්නේ ධාතු කොටස් හතරින් සකස්වුණු සංඛතයක් ලෙසයි. ඒ වගේම ස්කන්ධ පහකි. එනම් **රූප, වේදනා, සංඥා සංඛාර, විඤ්ඤාණ** යනුවෙනි.

රූපය නම් පඨවි ආදී ධාතුවයි. වේදනා නම් සැප - දුක්, මධ්‍යස්ථ නම් විඳීම ය. සංඥා නම් හඳුනා ගැනීම ය. සංඛාර නම් රැස් කිරීම ය. **(කාය සංස්කාර, වචි සංස්කාර, චිත්ත (මනෝ) සංස්කාර** කයෙන්, වචනයෙන්, සිතිය සකස්වන ශක්ති ස්වභාවයයි.

විඤ්ඤාණ නම් අරමුණ දැන ගැනීමයි. එසේ නම් මේ ශරීර පුඤ්ජය මම, ඔබ හෝ යම් විටක හඳුන්වන්නේ සවිඤ්ඤාණක වස්තුවක් ලෙසින්, මෙන්ම රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන මේ ස්කන්ධ පඤ්චකයේ එකතුවක් ලෙසිනුයි.

ඊළඟට ආයතන හයක් ලෙස දක්වන්නේ **චක්ඛු ආයතනය, සෝභ ආයතනය, ඝාණ ආයතනය, ජීවිහා ආයතනය, කාය ආයතනය, මනෝ ආයතනය** යන මේ හයේ එකතුවයි.

එසේ නම් අප ජීවිතය පවත්වන විට පරමාර්ථ ධර්ම හඳුනා ගන්නවා. නැවත මූලික අවස්ථාව විස්තර කළොත් මේ ධාතු ස්කන්ධ ආයතනයන්ගෙන් සමන්තාගත මේ පුඤ්ජය, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත නම් ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කොට මෙතෙහි කිරීමයි. නුවණැසින් දැක ගැනීමයි. නුවණැස යනු විදර්ශනාවයි. එනම් දහම් ඇසයි.

දහම් ඇසින්, විදර්ශනා නුවණින් මෙතෙහි කරන විට මෙසේ වැටහෙන්නට ඕන. එනම් මේ ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන්ගෙන් සමන්තාගත පුඤ්ජය 'මම' - 'ඔබ' ලෙසින් දක්වනවා. තවත් සරලව දැක්වුවහොත් අම්මා - අප්පච්චි දුව - පුතා, සොහොයුරා - සොහොයුරිය, නැන්දා - මාමා, ආච්චි - සීයා වශයෙනි. සම්මුතියට, ලෝක ව්‍යවහාරයට මම, මගේ කියා පැවැත්වුවත්, පරමාර්ථ වශයෙන් අනිච්ච, දුක්ඛ අනත්ත, ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් ය. මගේ නොවේ, මම නොවෙමි. මගේ ආත්මය නොවේ, එනම් මගේ වසගයේ පවතින්නේ නැතැයි යන අවබෝධය සකස් විය යුතුය.

මේ සදහම් පෙළ ඔබ මොන තරම් අසා තිබෙනවාද ? දැනුමෙන් ඔබ්බට ගිය ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥාණය ඇති කර ගන්න, ඔබ - ඔබ

තුළින්ම විදර්ශනා කළ යුතු වෙනවා. මේ පරමාර්ථ ධර්මය අවබෝධයෙන් සිත් හි දරාගත යුතුයි. ඒ සඳහා පඤ්ච නිවරණ ධර්ම බැහැර කරගත යුතුමයි.

සද්ධර්මය මෙතෙහි කරන විට **දැඩි ඇලුම් නම් වූ චෛතසිකය, රූපය, ශබ්දය, ගන්ධය, රසය, ස්පර්ශය කෙරේ. ඉටුවඩන, මහ වඩන, කාමයෙන් යුතු, ප්‍රිය දැයෙහි ඇලුම් කරන ස්වභාවයෙන් පඤ්චකාම ගුණයන්ගෙන් යුතුව කාමවිජන්දයට හසුවුණොත් දහම් ඇස පහළ කරගන්න පහසු වෙන්නේ නැහැ.**

මිලඟට **ව්‍යාපාදය (හරහව, පටිඝය, ගැටීම)** සිතින් බැහැර විය යුතුයි. ඒ සඳහා ආසාන පටිච්චයේ සඳහන් කළ ව්‍යාපාදය, බැහැර කරන ආකාරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ඔබ පවත්වාගත යුතු වෙනවා.

මිලඟට **ථිතමිද්ධය**, බොහෝ කෙනෙකුට ඇතිවන දෙයකි. එනම් සිතේ ඇතිවන මලානික බව, අලසබව, නිදිමත ගතියයි. මේ ථිත මිද්ධය ධර්ම මාර්ගයේදී බලවත් වූ පීඩාවකි.

මිලඟට **උද්ධව්ච - කුක්කුච්ච**. හිතේ ඇතිවන නොසන්සුන්කම සහ පසුතැවීමයි. **විචිකිච්ඡා** යනු බුද්ධාදී අටතැන් හි සැකයයි. මේ නිවරණ ධර්ම බැහැර කරගන්නට දැන් ඔබට මනා අවබෝධයක් තිබිය යුතු වෙනවා.

සප්ත බොජ්ඣංග ධර්ම වඩන්න. ඔබේ මතකය අවදි කරන්න. කවුරුත් හෝ බුද්ධ ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකා ස්වභාවයේ පිහිටා,

දහම් මගට සිත අරමුණු කරන කොට මේ පඤ්ච නිවරණ ධර්ම බැහැර කරගෙන සප්ත බොජ්ඣංග ධර්ම වැඩීමට හැකියාවක් තිබෙනවාද කියා නුවණින් මෙතෙහි කරන්න. එනම් සතිය **ධම්ම විචය, විරය, පිනී, පස්සද්ධි, සමාධි, උපේක්ඛා** යන මේ හතයි. දැන් නිවරණ ධර්ම බැහැර කරගෙන සප්ත බොජ්ඣංග ධර්ම වඩන කොට ඔබට සප්ත විශුද්ධිය සකස් වෙනවා. **සිල විශුද්ධිය, චිත්ත විශුද්ධිය දිට්ඨි විශුද්ධිය, කංඛාවිතරණ විශුද්ධිය, මග්ගාමග්ග ඥාණ දස්සන විශුද්ධිය.**

මෙසේ සප්ත විශුද්ධිය සම්පූර්ණ කරගෙන නව මහා විදර්ශනාවට සිහිය යොමු කරගන්න ඕන. මෙය නැවත නැවත මෙතෙහි කර ඔබ ධර්මය සොයාගෙන යා යුතු වෙනවා. මේ ධර්ම මාගීය තුළ තව දුරටත් රැඳී සිටිනවා නම් එය වැඩි දියුණු කරගන්න. නව මහා විදර්ශනාවටත් සිහිය පුරුදු කළ යුතුමයි.

නව මහ විදර්ශනාව :-

- 1. උදයව්‍යය ඥානය**
- 2. හංග ඥානය**
- 3. භයතු පටිධාන ඥානය**
- 4. ආදිනව ඥානය**
- 5. නිබ්බිදා ඥානය**
- 6. මුංචිතුකම්‍යතා ඥානය**
- 7. පටිසංඛාර ඥානය**
- 8. සංඛාරපෙක්ඛා ඥානය**
- 9. සච්චානුලෝමක ඥානය**
- 10. ගෝත්‍රභ ඥානය**

ඔබත් මේ දේශනාව අවසානයේදී වෙනදා වාගේම දැන් එකතු කර, උතුම් නිර්වාණාවබෝධියම වේවා කියා අධිෂ්ඨාන කරාවි. ප්‍රාර්ථනා කරාවි. ඒ අධිෂ්ඨානාව, ප්‍රාර්ථනාව සිද්ධ කරන්නේ නම්, මේ කෙටියෙන් සඳහන් කළ මේ මාර්ගය පිළිබඳව ඔබට අවබෝධයක් තිබිය යුතුමයි. එසේ නැත්නම් ඒ අධිෂ්ඨානය, ප්‍රාර්ථනාව ඉටු කරගන්නට අපහසුවේවි.

ඒ අධිෂ්ඨානය සමඟින් අම්බලට්ඨික රාහුලෝවාද සූත්‍ර දේශනාව ඔස්සේ, සිහිපත් කරන්න. යම් කෙනෙක් දැන දැන බොරු කියන්නේ නම්, හෙතෙම අල්ප වන ආකාරය, හිස් වන ආකාරය, යටිකුරු කළා වගේ වන ආකාරය හා හිස් පුද්ගලයා, පහත් වූ කෙනෙක් බවට පත්වෙනවා කියලා ධර්ම කතාවේ සඳහන් ආකාරයයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේට උපමාවකින් දැක්වුවා. හස්ති රාජයෙක් සොඬය වත් සගවා ගන්නේ නැතිව, සොඬය මුල් කරගෙන, මුළු ශරීරයෙන්ම රජතුමා වෙනුවෙන් සේවය කරන බවයි. මින් අදහස් කරන්නේ නිවන් මඟ අරමුණු කරනවා නම් මෙතෙක් සඳහන් කළ පරමාර්ථ ධර්මයට අනුව සැබෑ අවබෝධයකින් මේ ධර්ම මාගීයට එකතු වෙන්න කියන අදහසයි.

ඔබේ සිතින් සරලව දකින්න. කළුවරේ යමක් එහා - මෙහා අත තබමින් සොයා - සොයා සිටිනවාට වඩා මේ ධර්මාලෝකය නමැති ප්‍රඥාව මතුකරගෙන මෝහය නමැති අන්ධකාරයෙන් බැහැර වෙන්න උත්සාහ කළ යුතුමයි. ඒ සඳහා අධිෂ්ඨානයක් පවත්වා ගන්න.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් දැන් ප්‍රශ්න කරනවා, **“තං කිම්මඤ්ඤසි රාහුල’ කිමපීයො ආදාසොති’** රාහුල, කියන්න කුමටද මේ කැඩපත (මුහුණ බලන කණ්ණාඩිය) තිබෙන්නේ.?

රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ, සඳහන් කරනවා, **‘පච්චවෙක්ඛිතො හන්තෙති’** භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙතෙහි කරන්නයි. එනම් අඩුපාඩු හදා ගන්නයි. අපි සරලව සඳහන් කළොත් කැඩපතින් සිදුකරන්නේ මුහුණ බැලීමයි.

එසේ නම් රාහුල, **“ඵවමෙව ඛො රාහුල, පච්චවෙක්ඛිතො පච්චවෙක්ඛිතො කායෙන කම්මං කාතබ්බං”** එසේම මෙතෙහි කොට මෙතෙහි කොට (සිහිපත් කරලාම) කයින් කටයුතු කළ යුතුමයි. **‘පච්චවෙක්ඛිතො පච්චවෙක්ඛිතො වාචාය කම්මං කාතබ්බං’** මෙතෙහි කොට මෙතෙහි කොට වචනයෙන් කටයුතු (වචි කර්ම) කළ යුතුමයි. **‘පච්චවෙක්ඛිතො පච්චවෙක්ඛිතො මහසා කම්මං කාතබ්බං’** මෙතෙහි කොට මෙතෙහි කොට මනසින් කර්ම (සිතීන් කටයුතු) කළ යුතුමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ එසේ රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේට එසේ සඳහන් කරනවා.

පින්වත්නි, දැන් මේ වචන තුනක් සඳහන් කළා, **කාය කර්ම, වචි කර්ම, මනෝ කර්ම** යනුවෙනුයි. සිත, කය, වචන යන තුන්දොරින් ම සිදු කරන කටයුතු යනුවෙන් හඳුන්වන්නේත් මෙයමයි. යම් කෙනෙක් අප්‍රමාදී ගුණයට ළඟී, එනම් කුසලයට වහ වහා එකතු වී සිත රැක ගත්තොත්, ඒ වගේම කරන්න හදන

ක්‍රියාවන් ආරක්‍ෂා වෙනවා. සිත, කය, වචන නම් වූ ත්‍රිවිධ කර්මයන් ම, රාග, ද්වේෂ, මෝහයන්ගෙන් ආරක්‍ෂා වෙනවා.

මේ නිදසුන ජීවිතයේ හැමදාම මතකයේ තබාගන්න. ඒ කුමක්ද ? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශ්න කළා සේ, “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සිටියා නම් අපෙනුත් මේ වගේ ප්‍රශ්න කරාවි” යන අදහස මෙනෙහි කර බලන්න. එනම් “කුමටද, කැඩපතක් තිබෙන්නේ” ? යන අදහසයි. රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ සඳහන් කළේ. **“පව්වටෙක්ඛනත්ථො හන්තෙති”** භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, මෙනෙහි කරන්නයි. එනම් මුහුණ බලන්නයි. අඩුපාඩු හදා ගන්නයි. ඒ වගේ, එනම් කැඩපතකින් මුහුණ බලලා අඩුපාඩු සකස් කරනවා වගේ, සිතීන් මෙනෙහි කොට මෙනෙහි කොට කාය කර්ම, වචී කර්ම, මනො කර්ම සකස් කර ගන්න.

දැන් ඒ මෙනෙහි කරන ආකාරය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. ඔබ එසේ සිත්හි පවත්වා ගතහොත් පමණක් මයි ජීවිත ගමනේ මා මුලින් සඳහන් කළා සේ, නිවන් අරමුණු කරගත්ත ජීවිතයක ධර්මයෙන් පිහිටක් ලබන්න පුළුවන් කම තියෙන්නේ. එය ඔබේ සිත තුළ (මනසින්) එය දැනෙන්න ඕන. ඔබේ සිතේ ධර්මයට ඇති ලැදියාව, ධර්මය පිහිටන බව, ධර්මය සෘජුකොටම ඔබේ සිත සකස් කරන බව, කිසිදු ආකාරයකින් අලස බවක් නැතිව, ඔබේ ඇසේ බැල්මෙන් පවා එය සකස් වෙන්නට ඕන. මින් අදහස් කළේ මේ ධර්මය මනසේ පිහිටනවා කියා අදහසයි.

හොඳයි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, කුමක්ද මේ සඳහන් කරන්නේ? යම් කාය කමයක්, එනම් යම් ක්‍රියාවක් සිදු කරන්නට පෙර කැඩපත උපමාවට ගෙන මුහුණ බලා අඩුපාඩු සකස් කරනවා

සේ, මේ කාය කර්මය කළොත් මට යහපතක් වෙනවද? සැප පිණිස හේතු වෙනවද? අන් අයට යහපතක් වෙනවද? සැප පිණිස හේතු වෙනවද? කියලා නුවණින් මෙනෙහි කර බලන්න.

ඊළඟට සඳහන් කරනවා මේ කාය කමය සිදු කිරීමෙන් මට අයහපතක් වෙනවද? එහෙම නැත්නම් දුකක් වෙනවද කියලා. මේ කාය කර්මය සිදු කළොත් අන් අයට දුකක් වෙනවද, අයහපතක් වෙනවද කියලා නුවණින් විමසා බලන්න. එය විදර්ශනා නුවණින් විමසා බලන්න. ඔබට පමණක් නොවෙයි, දේශනා කරන අපටත් ඒ අදහස් පෙළ සිත්හි දරාගෙන ඒ මග අනුගමනය කරන්න අධිෂ්ඨාන කරමින් ඒ මග ගමන් කරමින්මයි, කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රයෙන් ඔබ සියළු දෙනාටම මේ සද්ධර්ම පෙළ මතුකොට දක්වන්නේ. විස්තර කොට දක්වන්නේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා. රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ ආමන්ත්‍රණය කරමින්, රාහුල ඔබට දැනෙනවා නම්, අපටත් දැනෙන්න ඕන මේ දේ සිද්ධ කළොත් මට අයහපතක් අනුන්ටත් අයහපතක් කියලා. ඒ නිසා ඒ දේ සිද්ධ නොකළ යුතුය. ඒ ක්‍රියාව නොකළ යුතුය කියන අදහසයි. එය තමාටත් අයහපත පිණිස හේතුවේවි. අන් අයටත් අයහපත පිණිස හේතු වේවි.

පින්වත්හි, මෙතැනදී සිහිපත් කරලා බලන්න. පස්පව්, දස අකුසල් ආදී අකුසල ධර්මයන්. ඒවා මෙනෙහි කර බලන්න. ඔබේ හිතට දැනෙනවා නම්, අපේ හිතට දැනෙනවා නම්, යම් කෙනෙක් මට ගැහුවා, මට දොස් කිව්වා, මගේ දේවල් උදුරාගත්තා. නැත්නම් මගේ ප්‍රිය කෙනෙකුට ඥාති කෙනෙකුට මෙවන් කරදරයක් කළා කියන සිතිවිල්ලක් හටගෙන ඒ වෙනුවෙන් යම් කාය කර්මයක්

(සමහර විට ගහන්න බහින්න, දොස් කියන්න) කරන්න පුළුවනි. එනම් ප්‍රාණසාක කරනවා කියන අදහස වෙන් පුළුවන්, සොරකම් කරනවා කියන අදහස වෙන් පුළුවන්, කාම මිථ්‍යාවාරය කියන අදහස වෙන් පුළුවන්, බොරු කියන්න, කේලම් කියන්න, පරුෂ වචන, හිස් වචන කියන්න පුළුවනි. මත් වතුර පානය කරන්න පුළුවනි. මේ ආදී වශයෙන් යමෙක් හිතනවා නම් මේ දේ සිද්ධ කරන්න ඕන කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධයෙන් සරණ ගිය, 'බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි' (බුදුරජාණන් වහන්සේ දිවි හිමියෙන් අනුගමනය කරනවා) කියලා, ඒ ශ්‍රී සද්ධර්ම මාගීය අනුගමනය කර ආයඪී මහ රහතන් වහන්සේලා මුල් කොටගෙන ආයඪී මහා සංඝරත්නය සරණ යනවා කියලා එක් වතාවක් නොව, දුතියමිපි, තතියමිපි ආදී වශයෙන් තුන් වතාවක් සරණ ගිය 'මම', 'ඔබ' ඇයි මෙතෙහි නොකරන්නේ ?

එසේ මෙතෙහි කළා නම්, තෙරුවන් සරණ ගියා නම් මම මේ කරන්න හදන දේ මටම අයහපතක් නේද බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා නොවේද ? මේ පස්පව්, දස අකුසල් කරන අය හරියට ඔසවා ගෙන ගොස් බිමින් තියනවා සේ මරණින් මතු සතර අපායේ උපදින්න වෙන බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ බව මෙතෙහි වෙන්වනට ඕන. පරමාර්ථ ධර්ම වශයෙනුත් මෙතෙහි වන්නට ඕන.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළා නොවේද, මේ ධාතු, ස්කන්ධ ආයතනයන්ගෙන් සමන්තාගත මම, ඔබ කියන මේ පුඤ්ජය, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන මේ ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් බව. යම් කෙනෙක් ගැහුවා, බැන්නා, යමක් උදුරා ගත්තා ආදී වශයෙන් මේ සියල්ලම ලෞකික දේවල් ය. ඇතිවුනා වගේම

නැතිවෙලා යනවා. මේ දේවල් වෙනුවෙන් ප්‍රාණසාක, සොරකම් ආදී පස්පව් වලට හසුවුණොත් දුර්ලභව ලබාගත් මනුෂ්‍ය ජීවිතය, නැවත කල්ප ගණනාවකින් ගැලවෙන්න බැරි තරමට දුකකට පත් වෙන්නට පුළුවනි. සතර අපාය වගේ තැනක ඉපදුණොත් මොන තරම් දුකක් විදින්න සිදු වෙනවාද?

මේ දුර්ලභව ලබාගත් මනුෂ්‍ය ජීවිතය හට අරගෙන නැතිවෙලා යන ලෞකික වස්තූන් වෙනුවෙන් මම කැප කරන්නේ නැහැ. ටිකෙන් ටික අවබෝධයෙන් තෙරුවන් සරණ ගිය මම බුදුරජාණන් වහන්සේ, ධර්ම රත්නය, ආයඪී සංඝ රත්නය, සිහිපත් කර මගෙ හිත සංසිද්ධා ගන්නවා. මම ආරක්ෂා වෙනවා. ශීලයෙන් රැකෙනවා. අත් අයගේ කරදරයකින් වුණත් රැකෙනවා. නමුත් මගෙ සිත තුළට, වචනයට, ක්‍රියාවට, මේ පස්පව්, දස අකුසල් කැඳවන්නේ නැහැ කියලා තම සිතට දැනෙන්න ඕන. සිත තුළට දැනෙන්න නම් ධර්මයට නතු වෙන්න ඕන. ඔබේ සිත ධර්මය තුළ නැඟී සිටින්න ඕන. සාප්‍රගත වෙන්න ඕන. අලස අයට, කම්මැලි අයට, නිදිමත අයට ධර්මය වැටහෙන්නේ නැතිවෙයි.

දුර්ලභව ලබාගත් මනුෂ්‍ය ජීවිතය නිකරුණේ ලතවෙන්න එපා. ගතවන හැම මොහොතක් පාසාම ජීවත් වන්නට තිබෙන කාලය අපෙන් බැහැරව යනවා. ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසයේ පටන් අපට ජීවත්ව සිටින්නට තිබෙන කාලය අපෙන් ගිලිහී යනවා. මේ ධර්මය අපට නැඟී සිටින්නටයි. මේ හඬ ඇසෙන මොහොතක් මොහොතක් පාසා දේශනා කරන ස්වාමීන් වහන්සේ කවුරුන්ද යන වග නොව, උන්වහන්සේ සමඟින් සීලයේ පිහිටා සමාධිය දියුණු කරගෙන සමාසක් ප්‍රඥාවට එකතු වෙන්නට ඕන. නමුත් ඔබ සරණ ගිය තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහිම ගෞරවය, ශ්‍රද්ධාවම ඇති

කරගෙන ධර්මයට එකතු වෙන්න.

පින්වතුනේ, අයහපතක් නම් දැන් කරන්න හදන්නේ කරන්නේ නෑ කියන දේ පැහැදිලියි. දැන් ඔබට මෙනෙහි වෙනවා නම්, මම මේ කරන්න හදන කාය කමිය මට යහපතක් අන් අයට යහපතක් කියලා පිළිතුර පැහැදිලියි නේ. මම නැගිහිටින්න ඕන. දුර්ලභව ලබාගත් මනුෂ්‍ය ජීවිතයේ ආශ්වාස, ප්‍රාශ්වාසයේ පටන් දැන් අවසන් වේගෙන යනවා. මනුෂ්‍යයින්ට අවුරුදු සීයයක් මේ කාලයේ ජීවත් වෙන්නට පුළුවන් කියලා කිවුවත් කී දෙනෙක් මෙනෙහි කරනවද, මට එපමණ කල් පුළුවන්ද කියලා. ඔබම හිතන්න අද වැඩි පිරිසක්ම ආයු වින්දනය කරන්නේ ඊට මෙහා පැත්තේ කියලා පැහැදිලියි. ඒ විතරක් නෙවේ, ඕනෑම රැයක් හිරු උදාවන හැම මොහොතක්ම ජීවිතේ අවසන් මොහොත වෙන්න පුළුවනි.

මොන තරම් කවලා, පොවලා, නහවලා පිරිසිදු කර හැඩ බැලුවත් තමන්ගේ හිසේ කෙස් ගසක තරම් වත් අයිතියක් නැති අපි මොනවද මේ මම, මගේ කියමින් දෘඪව අල්ලාගෙන ඉන්නේ. උපදානය කරගන්නේ. හඬන්න, වැලපෙන්න නොව, ශීලයේ පිහිටා ධර්මානුකූලව ජීවිතය පවත්වා ගන්න. සුවපත් වූ ජීවිතයක නැගී සිටින්න. එහෙත් පරමාර්ථ ධර්මයෙහි සිත පුරුදු කරන්න. යහපත් වූ දෙයක් නම් ඒ වෙනුවෙන් දෙපා රිදෙනවා නම් දණ ගාගෙන හෝ ඒ මඟට ළං වෙන්න ඕන. මේ උතුම් ධර්මයට ළංවෙන්න, හිස ගිණි ගත්තෙක් ඒ ගිණි නිවන ලෙස, හැඳිවන ගිණි ගත්තෙක් ඒ හැඳිවන නිවන් ගන්න බලවත් වූ උත්සාහය වගේ, කල් නොදමා ධර්ම මාර්ගය තුළ නැගී සිටින්න. ඔබට ඉතා කලාණ වන්තවයි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් උනන්දු කලා වගේ,

(සමුත්තේජේසි) ධර්මය තුළ නැගී සිටින්නයි මේ ආරාධනා කරන්නේ.

මිලඟට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. පින්වත්නි, යමක් කරන්න කළින් සිතුවේද යමක් කරන කොටත්, කරන්න පටන් ගත්තත් කල්පනා කර බලන්න, මේක මට යහපතක්ද, අන් අයට යහපතක්ද ද කියලා. යහපතක් නම් ඒ දේ දිගටම කරගෙන යන්න, දැන් පටන් අරගෙන තියෙන්නේ.

ඔබට වැටහෙනවා නම්, දැන් මේ පටන් ගත්ත දේ, කරගෙන යන දේ, ධර්මය අනුව මෙනෙහි කරනවා, මට අයහපතක්, අන් අයටත් අයහපතක් මේ දේ දුක්ඛ දායකයි. ලෞකික වස්තූන් 'මම' 'මගේ' කියන සක්කාය දිට්ඨියෙන්, ආත්ම දෘෂ්ඨියෙන්, සංඥාවෙන් අල්ලා ගෙන මම මේ අයහපතක් නේද කරන්න පටන් ගත්තේ කියා අවබෝධ වන විට එතනින් බැහැර වෙන්න ඕන.

යම් කෙනෙක් කිවුවත්, ඔබේම හිත නැවත නැගීසිට කිවුවත්, නරක් වුවත් මේ කරන්නේ ඔබේ දරුවා වෙනුවෙන් සැමියා - බිරිඳ වෙනුවෙන්, ඔබට මිළ මුදල් බොහොමයක් ලැබේවි. නෑ නෑ පින්වතුනි, හිසේ කෙස් ගසක තරම් වත් අයිතියක් සැබෑ අයිතියක් නැති අපි මොනසම් වේලාවක හෝ මේ සියල්ල දාලා යන්න වෙන අපි, පාපයකට නම් හසුවෙන්නෙ නැහැ. එවෙලෙම නතර කරන්න ඕන. මේක මට අයහපතක් අන් අයටත් අයහපතක් කරගෙන නම් මම යන්නේ නෑ කියලා දැඩිව හිතේ අධිෂ්ඨානයක් ඇති කරගන්න. ඔබට වැටහෙන අදහසින් සඳහන් කළොත්, මිළ මුදල් ලක්ෂ ගණනාවක් කෝටියක් දෙනවා කිවුවත්, ඒ දේවල් අතින් අල්ලා ගත්තත්, අගිලි කරුවක තරම් වත්, නිය කැබැල්ලක තරම් වත්

අයිතියක් නැති නම්, මොනවද මේ මගේ, මගේ කියලා අල්ලා ගන්න හදන්නේ. එසේ සිත එතනින් බැහැර වෙනවා. මටත්, අන් අයටත් යහපත් දෙයක් නම් එතැන නැඟී සිටිනවා. උනන්දු වෙනවා. කලාණ මිත්‍ර සේවනයෙන් තව පිරිස හා එකතු වෙනවා. මුල, මැද, අග පිරිසිදු ධර්මය අහන්න යමු. අපි එකතු වෙමු. අපටත්, ඔබටත් එය යහපතක් වේවි. මේ අත්හළ යුතු සියළු දේ අවබෝධයෙන් අත්හැර යනවිට ඔබට ඉතිරි වන්නේ, ඔබ හදාගත්ත හිත පමණයි. එනම් සිතේ සැනසිල්ලයි.

ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ සමඟින් ඔබේ වූති විත්තය සකස් වෙලා අවසන් මොහොතකට මුහුණ දෙන්න වුණොත්, වූතිය හට අරගෙන නැතිවෙන විටම පින්වත්නි, පටිසන්ධිය සකස් වෙන්නේ සතර අපායක කියලා ඔබට වැටහෙන්න ඕන. මේ කුසල් මඟට මමත්, අන් අයත් යොමු කරගන්නවා. සැප පිණිසයි කියලා වහා සකස් වෙනවා.

පින්වතුනි, යමක් කළාට පසුව සිහිපත් වෙන්න ඕන, මම මේ කළ දේ මට අයහපතක්, අන් අයටත් අයහපතක් දැන් සිදුවී අවසන්. මීට පස්සේ නම් ඒ දේ කරන්නේ නෑ කියලා සීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ තුනේ රැඳී සිට, සිදුවුණු වැරද්ද බැහැර කරගෙන සීල, සමාධි, ප්‍රඥා වෙන් නැඟී සිටින්න ඕන. ආනන්තරිය කර්මයක් නොවී නම්, (පංචානන්තරිය කර්මයක් නම් කරන්න දෙයක් නැහැ අවිච්ඡේ ඉපදීලා දුක් විඳින්න වෙනවා) අනිකුත් කර්ම ඉදිරියේ නැඟී සිටින්නට ඕන, මෙතැන් පටන් මම බලවත් ලෙස අධිෂ්ඨාන කරනවා ඒ සියළු වැරදි වලින් බැහැරව සීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණයන්ගෙන් පිහිටනවා. අඩුම තරමේ ඒ පාපයන්ගේ විපාකයෙහි බලය අඩු කරන්න පුළුවන්. මර්දනය කරන්න පුළුවන්, යම් සේ අංගුලිමාල මහ රහතන් වහන්සේ රහත් වුවත් යම් යම් විපාකයන්ට

මුහුණ පෑවා. නමුත් බලය අඩුවුණා.

ඔබට වැටහෙනවා නේද, පින්වත්නි, එසේ නම් ඒ වගේ කළාට පසුව වුවත් දකිනවා නම්, තමන්ටත් අනුන්ටත් එය අයහපතක් කියලා මීට පස්සේ කරන්නේ නෑ කියලා. සීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණයන්හි වහා නැඟී සිටිනවා. ඔබට වැටහෙනවා නම් මම යහපතක් කළා කියලා මටත්, අන් අයටත් එය යහපතක්. ඉදිරියටත් ඒ මාගීය තුළ කවුරු මොනවා කීවත් නැඟී සිටිය යුතුය. අවබෝධයෙන්ම බුද්ධ රත්නය, ධර්ම රත්නය, ආර්ය සංඝ රත්නය නම් වූ යන මේ තෙරුවන් සරණ ගිය මම, මේ මාගීය තුළ මා නැඟී සිටිනවා. මෙය මට යහපතක්. අන් අයටත් යහපතක් කියලා ඔබට ම දැනෙන්න ඕන. මේ කාය කර්මය කුසලයි. සුව වඩන්නේය. සුඛ විපාක ඇතැයි සිතා එබඳු කර්ම කළ යුතුය.

මින් පසුව වචනය සමඟින් සිතලා බලන්න. යම් වචනයක් කතා කරන්න කළින් එය තමන්ට යහපතක්ද අයහපතක් ද කියා සිතා බලන්න, එය මොන තරම් සැනසිල්ලක් ද?. සමහර ඇත්තෝ කතා කරන වචන, බොරුවක් නම්, කේලමක් නම්, හිස් වචන, පරුෂ වචන නම්, "යන්න එපා ළඟට, මහ නපුරු කෙනෙක්, ඔය ඇඳලා පැළඳලා ජේන්න ගියාට කතා කළොත් මහ නපුරු වචනයක්. කාගේ හෝ අඩුපාඩුමයි දකින්නේ. කොපමණ හොඳ කළත් ඔය ඇස් දෙකට නම් ජේන්නේ නැහැ. අඩුවක්මයි දකින්නේ. අනුන්ගේ වැරදිමයි හොයන්නේ. මේ කතාව ඔබේ කතාව නම් වෙන්න එපා. නුවණින් දකින්න. සල්ලේඛ කරන්න. ගැටළුව ගැන එහෙම දැනෙන කොට ඒ අය පහත් කරන්න නොවෙයි. සුලු වරදක් හෝ තිබෙනම් එය හදාගෙන කලාණ මිත්‍ර ආශ්‍රයෙන් ඒ අය යහමඟට ගන්න පුළුවනි නම් ඒ දේ සිද්ධ කරන්න.

හොඳ වචන කතා කරන්න. මධු භාෂක, මධු භාෂිණි, මධුභානි, නෙලා, පොරි ආදී වශයෙනි. එනම් යහපත් දෙයක් නම් සහය ඇත්නම් ඒ දෙය කියන්න. හදයංගමා, ජේමණියා. එනම් හදට දැනෙනවා නම් හිතවත්ත භාවයක් ඇති වෙනවා නම් බොහෝ දෙනෙකුට, බොහෝ පිරිසකට යහපත් ලෙස හිතෙනවා නම්, මහජන කන්තා, මහජන මනාපා, හැම කෙනෙකුගේ හිත් වලට, කන් වලට යහපතක් කියලා, ඒ දේ කියන්න. තව වතාවක් කියන්න ඔය වචන ඇහුවට පස්සේ හිත නිවෙනවා, ඔබ මට අම්මා කෙනෙක් වගේ දැනෙනවා කියලා. අප්පච්චි කෙනෙක් වගේ දැනෙනවා කියලා. රාගයෙන් ද්වේශයෙන් නොවෙයි ඔබ මගේ ම පවුලේ කෙනෙක් වගේ දැනෙනවා. ඔප්වේ තිබුණු, කියාගන්න බැරි තරමේ මහ බරකින් නිදහස් වුනා වගේ කියලා හිතෙනවා නම්, වචනයට මොන තරම් සැනසිල්ලක් දෙන්න පුළුවනිද ?.

ඔබගේ වචනයත් ඒ වගේ යහපත්, මිහිරි වෙන්න ඕන. එවැනි වචන කතා කරන්න. අයහපතක් නම් මේ කියන්න හදන්නේ, බොරුවක් නම්, කේලමක් නම්, පරුෂ වචනයක් නම්, එය මටත් අයහපතක්. මේ කට්ටි කෙට්ටියක් තිබෙනවා. අනුන්ට කරදර වෙයි. නැවත ඒ කිවු වචන ඇදලා නම් ආපහු ගන්න බැහැ. ඒවා හිස් වචන යි.

“ධම්මිවා කතා අරියො තුණ්හිභාවො” මතකයිනේ, කතා කළ යුතු නම් ධර්මානුකූල කතාවක් විය යුතුයි. නැත්නම් නිහඬ වෙන්න. ආයඪී නිෂ්ශබ්දතාවයෙන් යුතු යහපත් වූ සිතුවිලි සිත්හි දරාගන්න.

පින්වත්නි, ඔබ ගුණබර අම්මා කෙනෙක්, අප්පච්චි කෙනෙක්,

යහපත් වූ මනුෂ්‍යයෙක්. ඒ වගේ ම කතා කරන්න ආරම්භ කළා නම්, එය තමාටත්, අන් අයටත් යහපතක් ද කියලා හිතන්න. එසේ නම් කතා කළ හැකියි. ‘කාලෙන ධම්ම සාකච්ඡා’ උතුම් ම ධර්මය වුණත් එය සුදුසු තැනක වෙන්න ඕන. ගැලපෙන දෙයක් ම විය යුතු වෙනවා. සත්‍ය දේ වුවත් ප්‍රකාශ කළ යුතු තැනක් වෙන්නට ඕන. අනෙකුත් තැන් වලදී නිෂ්ශබ්දව සිටිය යුතු වෙනවා. ඒ වගේම ආරම්භ කළත් වහාම නතර කරන්න. මම ඒ පටන් ගත්ත දේ මුසාවක් නෙව්, අන් අයටත් යහපතක් සැලසෙනවා කියලා සිතෙනවා නම් ඔබ කතා කරන්න. ඒ දේ කරගෙන යන්න.

මෙසේ තමා විසින් ම මෙතෙහි කරන්නේ “මේ කේලම් කියන්න පටන් අරගෙන තියෙන්නේ.” මේවා පරුෂ වචන. මේවා ඇහෙන කොටම අනිත් අය මා දිහා බැලූ ආකාරයෙන්ම වැටහෙනවා මේවා හිස් වචන කියලා. ඇයි මම මෙහෙම වෙන්නේ. මොනවද මේ කියන්නේ. මා මේ අම්මා කෙනෙක්, අප්පච්චි කෙනෙක්, මේ දුර්ලභව ලබා ගත් මනුෂ්‍ය ජීවිතයක්, බුද්ධ ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවක් නේ. කොහොමද මේ ආකාරයට හැසිරෙන්නේ කියලා වහාම නතර කරන්න. මේවා තමාටත් අන් අයටත් දෙපිරිසටම දුක් පිණිස පවතිනවා. “රාහුල තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. රාහුල ඒ වාක් කර්මය ශාස්තෘන් කෙරේ හෝ සබ්බමචාරීන් සමග කථා කළ යුතුය. හෙළි කළ යුතුය. විස්තර කොට කියා ආයති හෙවත් අනාගත ඉඤ්ජිය සංවරයට පැමිණිය යුතුය.” ඔබටත් අවශ්‍ය නම් කල්‍යාණවත්තයෙක් සමග කථා කොට නිවරදි විය හැකියි.

මීළඟට කතා කළාට පසුවත් හිතෙනවා නම් යහපතක් කියලා එවැනි වචන බුදුවදනක් සේ ඉදිරියට රැගෙන යන්න. හිතෙනවා නම්

නරක වචනයක් කියලා 'මාර' (මරුවාගේ) වචනයක් වගේ අන් අයගේ දිවිතොර කළා වගේ හිතෙන වචනයක් නම් නෑ. නෑ. නැවත කවදාවත් කියන්නේ නෑ කියලා හිතන්න. යහපත් වූ දෙයක් පමණක් නම් ඉදිරියටත් කරගෙන යන්න මනසිනුත් මේ වගෙයි. මේ වාක් ක්රමය කුසලයි. සුව වඩන්නේ ය. සැප විපාක ඇත්තේය. එසේ සිතා ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙන් කුසල් දහම්හි දිවා රෑය හික්වෙමින් වාසය කරන්නට යයි රාහුල තෙරුන්ට දේශනා කරනවා.

පින්වත්නි,

යමක් හිතන්න මත්තෙන් සිතන්න, මම මේ සිතන්න යන දේ, සිතින් සැලසුම් කරන්න හදන දේ, කුමන ආකාරයේද, එය තමන්ටත්, අනුන්ටත් අයහපතක් ද, එසේ නම් ජුගුප්සා ලෙස ලැජ්ජා උපදවා ආයති සංවරයට පැමිණිය යුතුය. ඒවා යහපතක් නම් හිතනවා. ධර්මය ගැන නම් 'මනසානුපෙක්ඛිතා' මනසින් මෙතෙහි කරනවා. 'අනුස්සරති' කිව්වේ සිහිපත් කරන්න. නැවත නැවතත් ධර්මය තුළ මෙතෙහි කරලා, මෙතෙහි කරලා, සජ්ත බොජ්ඣංග ධර්ම වලදී එන සතිය 'ධම්ම විවය' වලින් පුළුවනි ධර්මයට එකතු වූ සිතක් පවත්වා ගන්න.

තමන් සිතන දේ තමන්ටත්, අන් අයටත් යහපතක්. ඒ ගැන සිතෙන කොටත් වැටහෙනවා නම් යහපතක් කියලා ඒ දේ දිගටම සිතන්න. හැබැයි හිතෙනවා නම් සිතමින් සිටින දේ මොන තරම් වැරද්දක් ද, නරක දෙයක් ද, මෙය පස්පව් වලට යොමු වූ දෙයක්, මම මේ හිත හිතා ඉන්නේ. මෙය මගේ ජීවිතයේ ගුණවත් කම, හැදිවිච්ච කම, නැතිවෙලා යාවි. රැස්කරගත් හදාගත් සමාධිය බැහැර වෙලා යාවි. කුසලය හිස්වෙලා, අකුසලය සකස් වෙන්න පුළුවනි. ඒ නිසා මෙය නතර කරන්න ඕනි. දැඩි හුස්මක් හෙලා සිත පිරිසිදු කර

ගන්න. සිතුවාට පසුව, ඒ දේ යහපත් දෙයක් නම්, යහපත් දෙයක් සිතුවේ, මටත් අන් අයටත් යහපතක් නම් ඒ දේ දිගටම සිතමින් සිටියේ. පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධය ඇති කර ගන්නොත් එනම් සියළු සංඛත, සංඛාර වස්තු අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කොට මෙතෙහි කරන්න. සිත පුරුදු කර ගන්නොත් මේ ධර්ම මාර්ගය තුළ රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේට, බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා කරුණාවෙන් දේශනා කළ දේ ඔබට මේ ධර්ම මාර්ගයෙන් සැනසිල්ලක් ලබන්න පුළුවනි. රාහුල, මේ මනා ක්රමය කුසලයි. සුව වඩන්නේය. සැප විපාක ඇත්තේය. මෙසේ එම ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙන් දිවා රෑය කුසල් දහම්හි හික්වෙමින් වාසය කරන්න.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා රාහුලයෙනි, අතීත කාලයෙහි යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වේවයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වේවයි කායකම් පිරිසුදු කළාහු නම් වාක්කමීය පිරිසුදු කළාහු නම් මනාකමීය පිරිසුදු කළාහු නම් ඒ හැමදෙන මෙසෙයින් මැ පිරික්ස පිරික්සා කායකමීය පිරිසුදු කළාහු යැ පිරික්ස පිරික්සා වාක්කමීය පිරිසුදු කළාහු යැ පිරික්ස පිරික්සා මනාකමීය පිරිසුදු කළාහු යැ.

රාහුලයෙනි, අනාගත කාලයෙහි යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වේවයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වේවයි කායකමීය පිරිසුදු කරන්නාහු නම් වාක් කමීය පිරිසුදු කරන්නාහු නම් මනාකමීය පිරිසුදු කරන්නාහු නම් ඒ හැම දෙන මෙසෙයින් මැ පිරික්ස පිරික්සා කායකමීය පිරිසුදු කරන්නාහු යැ පිරික්ස පිරික්සා වාක්කමීය පිරිසුදු කරන්නාහු යැ පිරික්ස පිරික්සා මනාකමීය පිරිසුදු කරන්නාහු යි.

රාහුලයෙනි, මෙකල්හි යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වේවයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වේවයි කායකමී පිරිසුදු කෙරෙත් ද වාක්කමීය

පිරිසුදු කෙරෙත් ද මනාකමිය පිරිසුදු කෙරෙත් ද ඒ හැමදෙන මෙසෙයින් මැ පිරික්ස පිරික්සා කායකමිය පිරිසුදු කෙරෙති පිරික්ස පිරික්සා වාක්කමිය පිරිසුදු කෙරෙති, පිරික්ස පිරික්සා මනාකමිය පිරිසුදු කෙරෙත්.

“නස්මානිභ රාහුල, පච්චවෙක්ඛිතවා කාය කමිමං පරිසොධෙස්සාම, පච්චවෙක්ඛිතවා පච්චවෙක්ඛිතවා වාචාය කමිමං පරිසොධෙස්සාම, පච්චවෙක්ඛිතවා පච්චවෙක්ඛිතවා මනොකමිමං පරිසොධෙස්සාම, එවං හි වො රාහුල සික්ඛිතඛිඛන්ති”

“එබැවින් රාහුලයෙනි, මෙසේ පරීක්ෂා කරමින් පරීක්ෂා කරමින් කයින් කරන කර්ම පිරිසිදු කරමහ. පරීක්ෂා කරමින් පරීක්ෂා කරමින් වාක් කර්මය පිරිසිදු කරමහ. පරීක්ෂා කරමින් පරීක්ෂා කරමින් මනාකමිය පිරිසිදු කරමහයි.” රාහුලයෙනි, නුඹ විසින් මෙසේ හික්මිය යුතුය.

දේශනාව අවසන් වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා. රාහුල මේ විදියට මෙනෙහි කරලා, මෙනෙහි කරලා මා ඔබට දැක්වුවා. විදර්ශනාව, සමායක් ප්‍රඥාව, පරමාර්ථ ධර්මයෙන් මෙනෙහි කරමින්, මෙනෙහි කරමින් කාය කර්ම පිරිසිදු කර ගන්න. අතීත, වර්තමාන, අනාගත වශයෙන් ම පිරිසිදු කර ගන්න. වාචා කර්ම (වචනය) පිරිසිදු කර ගන්න. මනො කර්මත් පිරිසිදු කර ගන්න.

දෙසු අපටත්, ඇසු ඔබටත් මේ උතුම් ධර්ම දේශනාව කෙටි වේලාවක් නමුත් නිවන අරමුණු කරන චතුරායඝී සත්‍ය ධර්ම

අවබෝධය පිණිස වෙර වීරිය දරන ඔබ අප හැම කෙනෙකුට ම උපකාරක ධර්ම පෙළක් වේවා ! එය නැවත නැවත මෙනෙහි කරන්නට යයි ආරාධනා කරමින් හැමටම උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම උපනිශ්‍රය වේවා ! යි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ! ප්‍රාර්ථනා කරනවා. !

සාධු ! සාධු !! සාධු !!!

ආදි බුහුමවරය පඤ්ඤා සූත්‍රය

**නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස**

**අට්ඨි මෙ භික්ඛවෙ හේතු අට්ඨි පච්චයා ආදි බුහුමවරයිකාය
පඤ්ඤාය අප්පට්ඨද්ධාය පට්ඨාභාය පට්ඨද්ධාය භියෙතභාවාය
චේපුල්ලාය භාවනාය පාරිපුරියා සංවත්තන්ති.**

කාරුණික පින්වත්ති,

ධර්ම දේශනාව සඳහා මාතෘකා කොට ගන්නේ **අංගුත්තර නිකායේ මෙත්තා වර්ගයට අයත් ආදි බුහුමවරය පඤ්ඤා සූත්‍ර දේශනාවයි.** භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ වැඩ වසනවා. දිනක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’ යයි ආමන්ත්‍රණය කරනවා. ‘මහණෙනි, නොලැබූ මාර්ග බුහුමවරියාව ආදිභූත විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබනු පිණිස, ලත් ප්‍රඥාව පිළිබඳ අවබෝධය පිණිස, වැඩිදියුණුවීම පිණිස, වඩනු පිණිස සම්පූර්ණත්වයට පත් කර ගැනීම පිණිස හේතු වූ අට දෙනෙක් ප්‍රත්‍යයෝ අට ආකාරයකින් පවත්නාහ. ඒ අටදෙනා කවුරුන්ද ?

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ස්වාමීන් වහන්සේලා මුල් කරගෙන භික්ඛු, භික්ඛුණි, උපාසක, උපාසිකා කියන සිවු පිරිසටමයි මේ ආමන්ත්‍රණය කරන්නේ. දැන් ඔබටත් මෙය ගැලපෙනවා. නොලැබූණු මාර්ග බුහුමවරියාවත් ඒ වගේම යථාභූත ඥානයේ විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබනු පිණිසත්, ලත් ප්‍රඥාව පිළිබඳව මනා වූ අවබෝධයත්, වැඩි දියුණු කිරීමත්, නැවත නැවත වැඩීමත්, සම්පූර්ණ කර ගැනීමත් පිණිස හේතුන් තිබෙනවා. ඉන් අට දෙනෙක් ප්‍රත්‍යයෝ ලෙස, හේතුන් ලෙස සකස්කර ගැනීමට පුළුවන්. අන්න ඒ අට පිළිබඳවයි දැන් මේ විස්තර කරන්නේ. ඔබටත් මාර්ග මෙතනින් සොයා ගැනීමට පුළුවන්. අපි බලමු මේ අට කුමක්ද කියා.

පළමුවන කරුණ - ‘මහණෙනි, මේ ශාසනයේ භික්ඛු - භික්ඛුණි, උපාසක, උපාසිකාව මාර්ග බුහුම වරියාවට පත් වෙන්නයි අදහස් කරන්නේ. අද වුනත් අපි ශාස්තෘන් වහන්සේ ආශ්‍රය කරගෙනයි වාසය කරන්නේ. තෙරුවන් සරණ යන්නේ. අන්න ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධයෙන්ම සරණ යනවා. ධර්ම රත්නය අවබෝධයෙන්ම සරණ යනවා. ආර්ය සංඝ රත්නය අවබෝධයෙන්ම සරණ යනවා. ඉන් අදහස් කරන්නේ තුණුරුවන් ආශ්‍රය කරගෙන අපි අපේ මාර්ගය වඩනවා කියන එකයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ආශ්‍රය කරගෙනයි තේතෘත්වය, ශාස්තෘත්වය පවත්වාගෙනයි අපි දැන් අපේ මේ ගමන යන්නේ. යමෙකුට බහුලව හිරි ඔතප් එළඹ සිටියේ වේද, සෙනෙහස හා ගෞරවයක් එළඹ සිටියේ වේද එබඳු මුල් ස්ථානයට නිසි අන්‍යතර සබුහුමසරකු හෝ ඇසුරු කොට වෙසේ. ඉන් අදහස් කරන්නේ යම් කෙනෙකුට පාපයට ඇති අවබෝධයෙන්, බොහෝ ලැජ්ජාව හා බිය තිබෙනවා කියන එකයි. **‘අනුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භය දස්සාවි’** - කුඩා අනුකුඩා

වරදෙහි පවා හය දක්නා සුළු ස්වභාවයයි. ඉන් අදහස් කරන්නේ හවය, කර්මය, ආදීනවය, පැවැත්ම මේවා පිළිබඳ අවබෝධය ඇති වන විට අවබෝධයෙන් ඇති කරගන්නාවූ හයක් ඇතිවෙන්න ඕන. විදර්ශනාවෙන් මේක හඳුනන්නේ කොතැනද ? නව මහ විදර්ශනාවේදී උදය ව්‍යය ඥානය, භංග ඥානය, භයතු පට්ඨාන ඥානය එතනයි විදර්ශනාව. අවබෝධයෙන් සසර පිළිබඳ බියක් හටගන්නවා. ආත්ම සංඥාවත්, සක්කාය දිට්ඨියත් සංසිද්ධවාගෙන (සෝතාපන්න නූන නම් මෙය තිබෙනවා) ඊට වඩා ප්‍රබලව ඇති මේ දිගු සංසාර ගමනේ සතර අපායේ ඉපිද විදපු දුක් පිළිබඳව නැවතත් එවැනි තැනකට වැටුණොත් විදින්න වෙන අප්‍රමාණ දුක පිළිබඳව, ධර්මානුකූලව, පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධයෙන් ඇති කරගන්නාවූත් කලකිරීම හා සංවේගය මෙතන හටගන්නවා. මේ ලෙස ශාස්තෘන් වහන්සේ ආශ්‍රය කරගෙන වාසය කරන විට ඔහුගේ සිතේ ප්‍රබල ලෙස හිරි ඔතප් එළඹ සිටිනවා. ප්‍රබල ලෙස පාපයට බියක් හා ලැජ්ජාවක් අවබෝධයෙන් යුක්තවම ඇතිවෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ඇති කරගත් ශ්‍රද්ධාව හා ගෞරවය නිසයි මෙය සිද්ධවන්නේ. ශ්‍රද්ධාව ඇතිවෙන්න ඇතිවෙන්න, ධර්මයට එකතුවෙන්න එකතුවෙන්න අවබෝධයෙන්ම ප්‍රබල ලෙස පාපයට බියක් ලැජ්ජාවක් හටගන්නවා.

‘පෙමං ව ගාරවො ව’ සෙනෙහස හා ගෞරවය එළඹ සිටිනවා. පෙමං යනු රාග මිශ්‍රිත ප්‍රේමය කියන අදහස නොවෙයි. ගෞරවය ප්‍රමුඛ කොට ගත් සෙනෙහසක්. ආත්ම සංඥාවෙන් යුක්ත ප්‍රේමයක් එතන නැහැ. නමුත් මේ දිගු සංසාර ගමනේ දුර්ලභව ලබාගත් මනුස්ස ජීවිතයෙහි අපි කවුරුත් මේ ඇලීම් බැඳීම් සහ කැඩෙන බිඳෙන සුළු ස්වභාවයෙන් යුක්තව පුඤ්ජයක් දරාගෙන සත්ත්ව සංඥාවෙන් ජීවිතය පවත්වනවා. මේ ජීවිතයත් ලෙඩ දුක්

ඔස්සේ දිරාගෙන යනවා. එනම් අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්. එවැනි අනිත්‍යාදී ලක්ෂණයන්ට උරුම වූ නතු වූ මේ ශරීරය තුළ පැවැත්ම තුළ, දුකක් කරදරයක්, බාධකයක් නොවී, සුවසේ ධර්ම මාර්ගය තුළ අනුගමනය කරන්න ශක්තිය ලැබේවා කියන හැඟීමක්, යම් කෙනෙක් කෙරෙහි ඇති කරගන්නා විට අපි එය සෙනෙහසක් ඇතිකර ගන්නා කියා හඳුනා ගන්නවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ස්වාමීන් වහන්සේලාට, අපට, ඔබ දෙස බලන්න කියා තිබෙන්නේ ‘මාතු මත්තිසු මාතු චිත්තං උපට්ඨපෙප්’ අම්මා කෙනෙක් දෙස බලනවා වගේ බලන්න කියලයි. අම්මා කෙනෙක් කියන විට දුකක්, කරදරයක්, විපතක් ඇති නොවී යහපතක්ම සිද්ධවෙන්න, ආරක්ෂාව සැලසෙන්න. සුවසේ වාසය කරන්න, ධර්ම මාර්ගයට පහසුවෙන් පත්වෙන්න, අනුගමනය කරන්න කියන හැඟීමයි.

‘හගිනි මත්තිසු හගිනි චිත්තං උපට්ඨපෙප්’ සොයුරියක් දෙස බලනවා වගේ බලන්න. ‘ධීතු මත්තිසු ධීතු චිත්තං උපට්ඨපෙප්’ දියණියක් දෙස බලනවා වගේ බලන්න.

දැන් එතන සෙනෙහස තේරුම් ගන්න පුළුවන්. ඒ වගේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි සෙනෙහස හා ගෞරවය එළඹ සිටියේ වේද එබඳු ගෞරවයට හා සෙනෙහසකට සුදුසු අන්‍යතර සබ්‍රහ්මසර (බ්‍රහ්ම චරියාවේ යෙදෙන) ඔය වගේම ධර්ම මාර්ගය අනුගමනය කරන, අවබෝධය තිබෙන තවත් පැවිදි උතුමෙක් ආශ්‍රය කරමින් වාසය කරනවා. මහණෙනි, මේ පළමු හේතුව, පළමු ප්‍රත්‍යා නොලැබූ මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාවට ආදිභූත විදර්ශනා ප්‍රඥාව ඇති කර ගත යුතු, විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබනු පිණිස ලත් ප්‍රඥාව පිළිබඳ වැඩි

දිය-ණුව, උසස් ස්වභාවය වඩනු පිණිස, සම්පූර්ණත්වය පිණිස හේතු වන්නේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරවයෙන් සෙනෙහසින් යුක්තව කටයුතු කරනවා වගේ එවැනි ගුරුස්ථානයකට සුදුසු අන්‍යතර සබුන්මචාරී වහන්සේ නමක් ආශ්‍රය කරගෙන වාසය කරන්න ඕන. මේ කියන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේත් ධර්මයත් ආශ්‍රය කරගෙන ඔබ ගෞරවයෙන් යුක්තව, ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්තව කටයුතු කරන ගමනේ ඔබටත් කල‍්‍යාණවත්තයක් ඕන කියන එකයි. ගුරු ස්ථානයේ මගක් අවවාදයක් අනුශාසනාවක් ගන්න පුළුවන් උතුමෙක් ආශ්‍රය කරගෙන වාසය කළොත් පළමුවන කරුණ නම් නොලැබූ මාර්ග බුන්මචරියාව ඇති කරගන්නත්, විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබන්නත් ලත් ප්‍රඥාව පිළිබඳ වැඩි දියුණුව මහත්වය හා වැඩිමෙන් සම්පූර්ණත්වයට පත්කර ගන්නත් හේතුවක් වෙනවා.

සෝවාන් මාර්ගයේ කරුණු හතර තුළ පළමුවන කරුණ සත්පුරුෂ සංසේචනයයි. ඒ නිසයි සත්පුරුෂ ආශ්‍රයක් ඕන කරන්නේ. හැම කෙනෙකුටම ඒ වගේ ගුරු ස්ථානයක තබාගන්නට පුළුවන් හොඳ ප්‍රඥාවක්, අවබෝධයක් තිබෙන අයෙක් අවශ්‍යයි. වැරදි ගුරු ස්ථානයකට ගියොත් මාර්ගයට බාධා වෙන්න පුළුවන්. එනිසා බොහෝ කල්පනාවෙන් අවබෝධයෙන් ඒ මාර්ගයට එකතුවෙන්න ඕන. වර්තමාන පරිසරය තුළ බොහෝ ගුරු දෝෂ තිබෙනවා. සමහර විටෙක බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය විකෘති වෙන්න පුළුවන්. ලෞකික බලාපොරොත්තු තිබෙන ගුරුවරයකු තළ ඇතැම් විට ඇලීම් ගැටීම් ඇතිවෙන්නට පුළුවන් වූ මහත් විපත් වලට පත්වෙන්න පුළුවන්. එනිසා බොහෝම අවබෝධයෙන් යුක්තව මාර්ග බුන්මචරියාවට පත්වී විදර්ශනාව දියුණු කරන්න භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ඇති කරගත්

සෙනෙහස හා ගෞරවයත් එක්ක ගුරු ස්ථානය ලබා ගන්න පුළුවන් සබුන්මචාරීවරයෙක් ආශ්‍රය කරන්න ඕන. එවිට මාර්ග බුන්ම වරියාව සම්පූර්ණ කරගන්නත්, විදර්ශනාව දියුණු කර ගන්නත්, දියුණු කරගත් ස්වභාවය මහත්වයෙන් හා භාවනාවෙන් පරිපූර්ණත්වයට පත් කරගන්නත් පුළුවන්. එයින් පළමුවන කරුණ සම්පූර්ණ වෙනවා.

දෙවන කරුණ - හෙතෙම ඒ ශාස්තෘන් වහන්සේ ඇසුරුකොට

වාසය කෙරේ. යමෙකු කෙරේ ඔහුගේ බහුල වූ හිරි ඔතප් එළඹ සිටියේ වේද, සෙනෙහස හා ගෞරවයත් එළඹ සිටියේ වේද එම ගුරු ස්ථානයට නිසි අන්‍යතර සබුන්මචාරී වරයකු ආශ්‍රය කොට වාසය කරනවා. කලින් කල උන් වහන්සේ වෙත එළඹ 'වහන්ස, මෙය කෙසේද ? මේ පෙළ දහමේ අර්ථය කවරේදැයි ප්‍රශ්න කරනවා. එය විමසා බලනවා. ඔහුට හෝ ඇයට ඒ ආයුෂ්මත්භූ වැසී තිබෙන දේ විවරණය කර දෙනවා. අප්‍රකට දේ ප්‍රකට කර දෙනවා. නත් වැදැරුම් සැක කරන්නට නිසි දහම් හි සැක දුරු කරනවා. මහණෙනි, මේ දෙවන හේතුව, දෙවන ප්‍රත්‍යා නොලැබූ මාර්ග බුන්ම වරියාවට, විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබනු පිණිස, ලත් ප්‍රඥාව පිළිබඳ මහත්මයට, වැඩිමට, වේපුල්ලභාවයට, පරිපූර්ණ භාවය පිණිස හේතු වන්නේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි සෙනෙහස හා ගෞරවය ඇති කරගෙන, ශාස්තෘන් වහන්සේ ආශ්‍රය කරගෙන, බහුල ලෙස හිරි ඔතප් ඇතිව අවබෝධයෙන්ම පාපයට බියෙන් ලජ්ජාවෙන් වාසය කරන විට, ධර්මය පිළිබඳව ඕනෑකම, මහත්වය තමන් ඇති කර ගන්නවා. මහත් වූ අවබෝධයෙන් යුක්තව ඒ මගට එනවා. එහෙම සිටින ගමනේ තමන්ට ගුරු ස්ථානයට අවවාදයක් අනුශාසනාවක් ගැනීම සඳහා අන්‍යතර සබුන්මචාරී වහන්සේ නමක් ආශ්‍රය කරන්න. කලින් කල ඒ සබුන්මචාරී වහන්සේ වෙත එළඹ විමසන්නට ප්‍රශ්න

කරන්නට ඕන. මේ පෙළ දහමේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ සූත්‍ර ධර්මවල අර්ථය කුමක්ද කියා විමසනවා. ප්‍රශ්න කරනවා. එවිට සබ්බන්තවාදී වහන්සේ වැසුණු දේ විචරණය කර දෙනවා, මතුකර දෙනවා, අප්‍රකට දේ ප්‍රකට කර දෙනවා. නන් වැදැරුම් සැක කරන්න නිසි දහම් හි සැක දුරු කර දෙනවා. මෙයයි දෙවන හේතුව - ප්‍රත්‍යය වන්නේ. නොලැබූ මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාවටත්, ඒ වගේම විදර්ශනා මතුකර යථාභූත ඥානය ඇති කර ගන්නට වුවමනා විදර්ශනා ප්‍රඥාවත්, ලත් ප්‍රඥාව දියුණු කර මහත්වයට පත්කර ගන්නත් පරිපූර්ණභාවයට පත්වෙන්නත් මෙය හේතු වෙනවා. ඉන් අදහස් කරන්නේ ඒ සබ්බන්තවාදී වෙතට ගොස් විමසන්නට, ප්‍රශ්න කරන්නට, පෙළ දහමෙහි අර්ථය විමසා බලන්නට ඕන කියන එකයි.

අපි සමහර විටෙක විමසා බලන්නේ කෙලෙස් තිබෙන කෙනෙක් කියූ කතාවක් ගැනයි. එයට වඩා අපේම ශාස්තෘත්වයට පත් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ පෙළ දහම, ත්‍රිපිටක ධර්මය පිළිබඳව. දැන් අපි මාතෘකාවට ගෙන, මුල් අදහසේ පවත්වා ගෙන සාකච්ඡා කරන්න ඕන. මෙයින් අදහස් කරන්නේ, වර්තමානයේ විවිධ අය විවිධ අදහස් කියන්නට පුළුවනි. එවිට ඒ අය කියන දේ සනාථ කරන්න හදනවාට වඩා බලාපොරොත්තු වන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ත්‍රිපිටක ධර්මයේ පෙන්වා දුන් දේ සනාථ කරගන්නයි. එය මාර්ගය අපගේ ධර්ම තුළ සකසා ගන්නයි අපි උත්සාහ කරන්න ඕන. ඒ කෙලෙස් සහිත පුද්ගලයන් ඔවුන්ගේ දැනුමෙන් කියන දේ තුළ හිඬැස් තිබෙනවා. අඩුපාඩු තිබෙනවා. ඔවුන්ගේ පුද්ගල චරිතවල තිබෙන කරුම දෝෂ ඒවායේ තිබෙනවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ත්‍රිපිටක ධර්මයම, පෙළ ධර්මයමයි අපි විමසා බලන්නේ. වැසුණු තැන් විචර කරගන්න

උත්සාහ කරන්නේ. අප්‍රකට තැන් ප්‍රකට කරගන්න බලාපොරොත්තු වන්නේ. උත්සාහ කරන්නේ. ඒවා අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් විමසා බලන්නට ඕන. කා සමගද ? ඒ ගුරු ස්ථානයේ තබාගත් සබ්බන්තවාදීන් වහන්සේ වෙතට ගොස් උන් වහන්සේලා සමඟයි.

දෙවන කරුණ නම් නොලැබූ මාර්ග බ්‍රහ්ම චරියාවත් විදර්ශනාවත් වැඩි දියුණු කර ගැනීමටත්, ඇති කරගත් ප්‍රඥාව වැඩි දියුණු කර ගැනීමටත්, වේපුල්ලභාවය ඇති කර ගැනීමටත් මහත්වය ඇති කර ගැනීමටත් භාවනාවෙන් පරිපූර්ණත්වයට පත් කර ගන්නටත් පුළුවන් කම ලැබෙනවා.

ධර්මයේ සදහන් කරන්නේ, 'නා චිත්තයන්තො පුරිසෝ විසෙස මධිගච්ඡති'

මෙතෙහි නොකරන, නොසිතන පුද්ගලයන් විශේෂ අධිගමයකට පත්වන්නේ නැහැ. විශේෂ තත්ත්වයකට, දියුණුවකට අධ්‍යාපන වශයෙන්වත් යන්නේ නැහැ. මෙතෙහි නොකරන පුද්ගලයන් මෙතෙහි කරන්නේ රාග, දෝෂ කෙලෙස් සමඟයි. දැන් විදර්ශනාවේදී කියන්නේ අරමුණ අත්හරින්න කියලයි. නිමිති ගන්න, මෙතෙහි කරන්න එපා කියලයි. මෙතෙහි කරන්න එපා කියන්නේ කුමක්ද ? රාගයෙන් දෝෂයෙන් මෙතෙහි කරන්න එපා කියන එකයි. නමුත් සංඥාව මෙතෙහි කරන්න පුළුවනි. අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් කර මේ සංඛත සංඛාරය රූප, ශබ්ද වුනත් අපට ඒ ආරම්භණය මෙතෙහි කරන්න පුළුවනි. මෙතෙහි කරන්න එපා, අරමුණු ගන්න එපා, නිමිති ව්‍යංජන වශයෙන් ගන්න එපා කියන්නේ ඒ අරමුණු රාගයෙන්, දෝෂයෙන් නිමිත්තක්, ව්‍යංජනයක් අරමුණක් ලෙස ගන්න එපා කියන අදහසයි. නැත්නම් මෙහෙම

තැන් වරදවා තේරුම් ගන්නට පුළුවනි. එකතැනක කියනවා මෙතෙහි කරන්න එපා කියන එක. අනෙක් පැත්තේ කියනවා මෙතෙහි කරන්න කියන එක. මොකක්ද මේ කියන්නේ කියන එකට නුවණ තියෙන්න ඕන. නුවණින් මෙය දකින්න ඕන. කුසේ අමාරුව රුජාව තිබෙන අවස්ථාවේ කියනවා බත් කන්න එපා කියලා. හැමදාම කන්න එපා කියන එක නොවෙයි මේ කියන්නේ. කුසේ අමාරුව - බඩේ රුජාව තිබෙන නිසයි එපා කියුවේ. හැමදාම කන්න එපා කියන එක නොවෙයි. ඒ වගේ කෙලෙස් සහිත ආරම්භණයයි කෙලෙස් සමගින් මෙතෙහි කරන්න එපා කියන්නේ. එහෙත් කුසලාරම්භණයේදී නිමිත්ත මෙතෙහි කරන්න වෙනවා. වේපුල්ලභාවය පිණිස මහත්වය පිණිස එය මෙතෙහි කරන්න වෙනවා. ඒ සඳහා සමයක් ප්‍රඥාව තියෙන්න ඕන.

තුන්වන කරුණ - හෙතෙම ඒ දහම් අසා කාය විචේකයෙන් ද චිත්ත විචේකයෙන්දැයි දෙවදැරුම් විචේකයෙන් සපයයි. මහණෙනි, මේ තෙවන හේතුව, තෙවන ප්‍රත්‍ය නොලැබූ මාර්ග බුන්මවරියාවට ඒ වගේම ආදී භූත විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබනු පිණිස ලත් ප්‍රඥාව පිළිබඳ වැඩි දියුණුව පිණිස වේපුල්ලභාවය පිණිස, මහත්වයට පත්වීම පිණිස, වේපුල්ලභාවය පිණිස, මහත්වයට පත්වීම පිණිස, පරිපූර්ණ භාවය පිණිස හේතු වන්නේය. හෙතෙම ඒ දහම් අසා කාය විචේකයෙන්ද චිත්ත විචේකයෙන්දැයි දෙවදැරුම් විචේකයක් ඇති කර ගන්නවා. අර්ථ රසයෙන් ධර්ම රසයෙන් පෙළ දහම් විමසා බලා සැක බැහැර කරගෙන, විදර්ශනාවෙන්, අප්‍රකට ධර්ම හා නොවැඩුණු ධර්ම ප්‍රකට කරගෙන, සබ්බමචාරීන් වහන්සේලා ආශ්‍රය කරගෙන කාය විචේකය හා චිත්ත විචේකය යන මේ දෙවදැරුම් විචේකය ලබනවා. එනම් කාය පස්සද්ධි, චිත්ත

පස්සද්ධි, කාය මුද්දතා චිත්ත මුද්දතා, කාය ලහුතා - චිත්ත ලහුතා ආදී වශයෙනි - වචන දෙකක් ලෙස ගත්තොත් කාය පස්සද්ධිය හා චිත්ත පස්සද්ධි යයි. පස්සද්ධිය කියන්නේ සැහැල්ලු බව, නිවුණු බවයි. මේ ධර්මයට එකතුවෙන්න එකතුවෙන්න කාය පස්සද්ධිය චිත්ත පස්සද්ධිය සැලසෙන්න ඕන. දැන් අපි පාවිච්චි කරන වචනය විදර්ශනාවයි. විදර්ශනාවෙන් අවබෝධයට ගත්තොත්,

“ලහති ධම්මුප සංභිතං පාමොජ්ජං පමුදිතස්ස පීති ජායති. පීති මහස්සකායො පස්සමිහති පස්සද්ධි කායො සුබං වේදයිති, සුබිනො චිත්තං සමාධියති.”

ධර්මය ආශ්‍රය කරගෙන හැම අරමුණක් කෙරේම අපි සතුටුවෙනවා. ප්‍රමුදිත බවක් ඇති කර ගන්නවා. ප්‍රමුදිත බවෙන් කය සැහැල්ලු වූ කයෙන් සුව විඳින්නේ වෙයි. එම සුවය නිසා සිත සමාධියට පත්වෙයි.

දැන් ඔබට කවුරුත් හෝ මුණ ගැහෙනවා. ධර්මය ආශ්‍රය කරගෙන සතුටු වන්නේ කෙසේද ? ඔබ වගේ ධර්මය නතු කරන කල‍්‍යාණ මිත්‍රයෙක් මුණ ගැසීම ගැන සතුටු වෙනවා. සිඟාලෝවාද සූත්‍රයේ හඳුන්වන **අඤ්ඤදානුභව** (එක හමුවීමකදී මොනවා හෝ ගැනීමට බලාපොරොත්තුවන) **වච්චරම** (වචනයෙන් පමණක් උදවු කරන) **අනුජ්ජිය භාණි** (හොඳයි නරකයි ඕනෑම දෙයක් අනුමත කර, තරහ කරගන්නේ නැතිව තමාගේ කටයුතු කරවා ගන්න) **අපාය සභාය** (පවටම නතු කරන) එවැනි කෙනෙක් නොවේ. මේ හමුවීම මගේ ජීවිතයේ ධර්මය දකින්න උපකාරයක් වෙනවා. මේ හමුවන අය නොඇලෙන නොගැටෙන අයෙකි. විශේෂ ඇලීමකුත් විශේෂ

ගැටීමකුත් නැහැ. ධර්ම මාර්ගය තුළ නැගී සිටින කෙනෙක් ඒ අය හොඳ කලාණ මිත්‍රයෙක්. එයාට අවබෝධයෙන් ඇති කරගත් හොඳ දැනුමක් තිබෙනවා. එම අය ජීවිතයේ ඒක පුරුද්දක් බවට පත් කරගත් කෙනෙක්. අනුන් ගැන කතා නොකරන, දොස් නොසොයන, විවේචනය නොකරන අයෙකි. ඇනුම් බැනුම් නොකියන, නොලැබූ දේවල් කෙරෙහි ආශාවන් ඇති නොකරගන්නා, ජීවිතයේ යමක් ගන්න පුළුවන්, ගුණ යහපත් අයෙකි. අන්ත එවැනි, ආශ්‍රය කරගෙන සතුටුවන්න පුළුවන් කෙනෙක් වෙන්න ඕන. ඔබටත් එවැනි කලාණුවන්න කෙනෙක් හෝ පිරිසක් ඉන්නවාද? අඩු ගණනේ සමාන ශ්‍රද්ධාවෙන් යන හෝ ගුණ ඥානයෙන් වැඩි කෙනෙක් හෝ ඉන්න ඕන. අඩු අය අයිති කරන්න එපා. කියන්නේ, ඒ අයට තමා උසස් කෙනෙක්. එනිසා ඒ අයටත් උදවු කරන ගමනේ තමාට හැකිතාක් දුරට ඉහළ හෝ සමානත්වයෙන් පවතින කලාණුවන්නෙයක් වත් අවශ්‍යයි. අනුන් ගැන සෙවීමට පෙර තමන් ගැන සොයන ලෙස හද්දවග්ගිය කුමරුන්ට බුදුරදහු වදාළහ. තමන්ගේ ගුණයන් රැක ගත්තොත් හැමටම ඇසුරු කරන්න පුළුවන් කෙනෙක් වෙනවා. එවිට ඔබේ ඇවතුම් - පැවතුම්, ඔබේ ඥානය, ඔබේ පැවැත්ම ගැන ඔබටම දැනෙනවා. එනම් තමාටත් තමන් පිහිටක් අන් අයටත් පිහිටක් බව ඔබටම දැනෙන්න ඕන. ධර්ම මාර්ගය තුළ අපි හැම කෙනෙකුටම අවශ්‍ය, ප්‍රයෝජනවත් කෙනෙක් බවට පත්වෙන්නට ඕන.

මේ තුන්වන කරුණ වූ කාය විවේකය, චිත්ත විවේකය යන මේ දෙවදැරුම් විවේක එකතුවෙන්න ඕන. මේ ධර්මය ආශ්‍රය කරගත් විට ප්‍රමුද්ධ භාවය ඇති වෙනවා. ප්‍රමෝදයෙන් නිරාමිස ප්‍රීතිය ගෙන දෙනවා. ඒ ප්‍රීතියෙන් කයත් නිරෝගි වෙනවා. කය සැහැල්ලු වෙනවා. ඔබ ධර්මය දකින්න දකින්න කයෙහුයි සිතෙහුයි

සුවපත් වෙන්න ඕන. එවිට කාය විවේකයයි චිත්ත විවේකයයි දෙකම තිබෙනවා. අද බොහෝ දෙනෙකුට කාය විවේකය තිබෙනවා. චිත්ත විවේකය කියන එක තමන්මයි දැනගන්න ඕන. යමෙකුට චිත්ත විවේකය නැත්නම් නීවරණ ධර්මයන්ට හසු වී සිත සිතා, උදාසීනව, බොහොම කලබලවයි ඉන්නේ. ගෙදර ගැන, දරුවන් ගැන අනවශ්‍ය ලෙස හිතනවා. ආහාර ගැන, හෙට දවස ගැන, අතීතය ගැන, අනාගතය ගැන කලබල වෙනවා. එවිට චිත්ත විවේකය නැහැ. මේ ධර්මය ආශ්‍රය කරගන්නට කරගන්නට විවේක දෙකම තියෙන්න ඕන.

විවේක තුනකුත් හඳුන්වනවා. කාය විවේක, චිත්ත විවේක, උපධි විවේක, උපධි කියන වචනය අර්ථ දෙකක් ගන්නවා. එකක් කර්ම ශක්තිය. කුසල කර්මය සකස්වන විට උපධි සම්පත්තිය තියනවා කියා කියනවා. දැන් ඔබට උපතින්ම නිරෝගියි. ප්‍රසන්නයි. යමක් කමක් තිබෙනවා. ධනවත්. ජීවිතය පහසුවෙන් පවත්වන්න පුළුවන්. ඔබට කරදරයක් නැතිව කුඩා කාලයේ සිටම පහසුවෙන් සියල්ලම ලැබීලා තිබෙනවා. කුඩා කාලයේ ඉඳලම ඔබ නිරෝගියි. ඔබට ආශ්‍රය කරන්න ලැබුනෙ ගුණ යහපත් අය. කවදාවත්ම නරකයි කියන වචනයක් අසන්න ලැබී නැහැ. මේ සියල්ල උපධි සම්පත්තියෙන් ලැබුණු දේවල්. දැන් මෙහෙම විස්තර කරන විට සමහර කෙනෙකුට සිතෙන්න පුළුවන් අනේ මට උපතින්ම උපධි සම්පත්තිය නැහැ කියලා. මනසින් එහෙම දුර්වල වෙන්න එපා කවුරුවත්. ඒවත් එකක ගැටෙන්නත් එපා. අපට ඒක ධර්මයෙන් දකින්න පුළුවන්.

සංසාර ගමනේ අපි වැඩිපුරම ඉපදුනා කියන්නේ නිරයෙ නේ. සතර අපායෙම ඉපදිලා ඉන්න ඇතිනේ. ඒත් දැන් ලබාගත්ත මනුෂ්‍ය

ජීවිතය ගැන හිතලා කොයිතරම් සතුටු වෙන්න ඕනද. උපධි සම්පත්තිය නොලැබුණා කියා හිත හිතා දුක්වෙවී ඉන්නවාට වඩා ලැබුණු මනුෂ්‍ය ජීවිතය හා බුද්ධ ශාසනය ගැන, මේ ධර්මය ගැන සිතා නැගිටින්න ඕන. ඇයි ? අනෙක් සියලුම දේ අත්හරින දේවල් දිරාගෙන යන දේවල්. අනිත්‍ය ලක්ෂණයට ත්‍රිලක්ෂණයන්ට යටත්. මේ උතුම් මනුෂ්‍ය ජීවිතයයි, දුර්ලභ ධර්මයයි මොනතරම් වටිනාවාද කියා දැන් තේරෙනවාද ?

උපධි යන්නේ අනෙක් අදහස කෙලෙස් ය. ධර්මයේ නිතර සඳහන් කරන ධර්ම තුන කාය විචේකය, චිත්ත විචේකය, උපධි විචේකයයි. කයින් විචේකය, සිතින් විචේකය, කෙලෙස් නැතිව ඒ විචේකය ලබන්න ඕන. සමහර අය නිතරම දුකින් ඉන්නේ. ඒ අයට දුකක් නැත්නම් අල්ලපු ගෙදර අයගේ දුක හරි ගන්නවා. මේ ධර්මය දකින්න දකින්න දුක් ගලවන්නට පුරුදු වෙන්න ඕන. එනිසා අපි දුක් හදා ගන්න නොවෙයි තිබෙන දුක බැහැර කර ගන්නට ධර්මය ආශ්‍රය කරගන්න ඕන.

කාය විචේකය කියන්නේ අලසව, පැත්තකට වෙලා වැටී නිදාගන්න එක නොවෙයි. වර්තමානයේ වැඩිපුරම දකිනවා මේ පොඩි දරුවන්ගේ ඉඳලා හරිම නිදීමකක්. බැලුවාම කායික රෝගත් නොවෙයි. ආහාරවල දුර්වලකමකුත් නොවෙයි. එනමුත්, නිදීමකයි. මේ පිරිහීමේ කාලයද දන්නේ නැහැ. ධර්මයත් එක්ක නැගිටිමින් තිබුණු ගතිය දැන් ගොඩක් අඩුයි. වැටුණු වැටුණු තැන්වල නිදි. දෙමව්පියෝ දරුවන් ගැන කියන්නේ - පාඩම් කරන්න පොතක් ගත්තත් නිදි. මොකද මේ නිදීමක කියලයි. ඒක දැන් වැඩිහිටියන්ගෙනුත් ජේනවා. ඒ අයත් ගිය ගිය තැන නිදි. ඒ අයට අවදියෙන් ඉන්න නම් කෙලෙස් එන දෙයක් පෙන්වන්න ඕන. එවිට

අවදියෙන් ඉන්නවා. ඔය නිදීමක ගතිය මේ ධර්ම මාර්ගයේදී මහ බරපතල ගැටළුවක්. එය ටීනම්ද්ධය නම් වූ නීවරණයයි. එනිසා කාය විචේකය අවබෝධ විචේකයෙන් ගන්න ඕන. චිත්ත විචේකය එයට හේතුවක් කර ගන්නට ඕන.

කරණීය මෙත්ත සූත්‍රයේ වචන කිහිපයක් තිබෙනවා **‘අප්පකිච්ච, සල්ලහුක’** අප්පකිච්ච කියන්නේ අල්ප වූ කෘත්‍ය. සන්සුන් මනසකින්, පිළිවෙලට කරන විට අවබෝධයට එනවා. බහු කිච්ච - වැඩ ගොඩක් තිබෙන කෙනෙකුට වුනත් අවබෝධයෙන් කර ගැනීමට පුළුවන්. ධර්මය තුළ විදර්ශනාව පුරුදු නැතිනම් සියල්ල අවුල් කරගන්නවා. විදර්ශනාව හරියට පුරුදු නම් මනස සන්සුන් වෙන විට ඒවා අවුල් කරගන්නේ නැහැ.

සල්ලහුක - සැහැල්ලු ඇවතුම් පැවතුම් තිබෙන කෙනෙක් වෙන්න ඕන. එනිසයි හික්කුන් වහන්සේලා ගැන සඳහන් කළේ.

‘සපත්ත භාරෝ පක්ඛි සකුණා විය’ සිය පියාපත් පමණක් බර තිබෙන පක්ෂියකු වගෙයි. තෙමුනාමත් සැහැල්ලුයි. එනිසාමයි පෙන්නුම් කළේ තුන් සිවුරයි, පාත්‍රයයි තරමට සැහැල්ලු වෙන්න කියලා. දැන් ගිහි ජීවිතවල ඒතරම් සැහැල්ලු නෑනේ. ගමනක් යන්න සුදානම් වනවිට ගමන සැහැල්ලුද කියලා බලන්න. මලු පිරිලා. ලේසි නැහැ ගමන. ඉතින් මේ ධර්ම මාර්ගයේදී විදර්ශනා මාර්ගයේදී සැහැල්ලු වෙන්න ඕන. එනිසා ඔබත් හැකිතාක් දුරට මේ විදර්ශනා මාර්ගයේදී දේවල් අඩුවෙන්ම පරිහරණය කරන්න. පිඟානයයි, කෝප්පෙයි, බෙහෙත් ටිකයි හැර අනෙක් දේවල් හැකිතාක් දුරට අඩු කරන්න. සැහැල්ලුයි ගමන පහසුයි. ධර්ම මාර්ගයේදී ඉතාම සැහැල්ලුවෙන් යන්න. මේ සියල්ලම අතහැර යන දේවල්. අපි

මනසින් සංඥාව අරගෙන තිබෙන්නේ මම, මගේ කියලා. විදර්ශනාවේදී වැටහෙන්න ඕන. අද ඔබට පහසුවෙන්ම කාය විචේකයයි, චිත්ත විචේකයයි ලැබී තිබෙනවාද? කාය විචේකය නම් පෙනෙන්න තිබෙනවා. චිත්ත විචේකය ඔබ ඇති කරගන්නා දෙයක්. මේ උතුම් වූ දහමෙන් චිත්ත විචේකය සකස් කරගන්න. අද දවසේ සියල්ලම හිතෙන් අත් හරින්න. මේ මාර්ගයට එය පුරුද්දක් වෙන්න ඕන. මේ දවස විදර්ශනාවට පුරුදු කර සන්සුන් වූ මනසකින්ම ගත කරන්න. ධර්මයෙන්ම හුරු කරන්න. අත්හැරීම කියන අදහස් පෙළම මෙනෙහි කරන්න. අනිත්‍ය, දුක්ඛ අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට පුරුදු කරන මනසක් හදන්න. මේ මනස තරුණ කාලයෙහි පටන් විදසුන් මගට යොමු කරන්න. දැන දෙපා සොලවන්නට බැරි වයසකදී ගිලන් වූ විට අපේ හිත පුරුදු කර තිබුණේ නැත්නම් යථා ස්වභාවය දකින්න හිත කැමති නැහැ. හිත කැමති නැති වුනාම ගතත් දුර්වලයි. සොලව ගන්න විදියක් නැහැ. ඉක්මනටම තරඟ යනවා. ඇතැම් අයගේ ස්වභාවය ඔබ දැක ඇති නේද?. සමහරවිට උණු වතුර දුන්නත් මදි. නිවලා දුන්නත් මදි. සීතලට දුන්නත් මදි. බොහොම කේන්තියෙන් ඉන්නේ. එයාට අවශ්‍ය දේ කර ගන්නත් බැහැ. ඉවසීමේ පුරුද්දකුත් නැහැ. ධර්මය හිතට පුරුදු කරලත් නැහැ. තිබුණේ ඇලීම් සහ ගැටීම් පමණයි. එවිට එයා හරි අපහසුවකට පත්වෙනවා. එයා කෙලෙස් වලින් බොහෝ දුකට පත් වූ අයෙක්. එනිසා ධර්මය තුළ මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාවට එනවිට සමාස්ත ප්‍රඥාව, විදර්ශනාව දියුණු වෙන්න නම් කාය විචේකයත්, චිත්ත විචේකයත් ඒ ගුරු ආශ්‍රයත් ඇති කරගන්න ඕන.

අපි කල්‍යාණවත්තයා නම් වූ පුද්ගලයා ආශ්‍රය කිරීමෙන් අපේ නැති කෙලෙස් අවුස්සා ගන්නවාද අනුසය වශයෙන් තිබෙන කෙලෙස් සංසිද්ධි ගන්නවාද? ඒවා සංසිද්ධි කෙනෙක් වෙන්න

ඕන. සමහර කෙනෙකුට කල්‍යාණවත්තයෙක් වන්නේ ලොකිකව තමන්ට මුදලක් හදිසියේ දෙන, කුමක් හෝ ගෙනත් දෙන, ගමනක් යන්න එන, ලෙඩට දුකට උදවු උපකාර කරන කෙනෙකි. එයත් කල්‍යාණවත්තයෙක් බව හැබෑවකි. එහෙත් වඩාත් අවශ්‍ය වන්නේ ධර්මයට නතු වූ කල්‍යාණවත්තයන්ය ඒ කල්‍යාණවත්තයා ඇලීම් ගැටීම් වලින් තොරව එකතු වූ කෙනෙකි. පළමු සදහන් කළ කල්‍යාණවත්තයා එකතු වී තිබෙන්නේ ඇලීම් බැඳීම් සමගයි. ඒ අය උදවු කර පසුව ඔබෙන් අතපසු වීමක් වූ විට සියල්ල අමතක කර ඔබත් සමඟ ගැටෙනවා. 'නුඹට උදවු කළේ මම තමයි. දැන් නුඹට ගොඩක් අය එකතුවෙලා ඉන්නවා. දැන් මාව මතක නෑ' කියා ඒ අය අමනාප වෙනවා. ධර්මය දුටු කල්‍යාණවත්තයෙක් මුණ ගැහෙන්න ඕන. සබ්බමචාරී කෙනෙක් වෙන්න ඕන. ඒ පුද්ගලයා ඇලෙන්නේ, ගැටෙන්නේ, බැඳෙන්නේ නෑ. එතන ලොකු සුවයක් තිබෙනවා. ඔහු යමක් කර යමක් බලාපොරොත්තුවන කෙනෙක් නොවේ. කෘතඥතා පූර්වක කෙනෙක්. ගැටළුවක් ඇතිවුණු වෙලාවට සංසිද්ධි කෙනෙක්. ධර්මය වැටහෙන, නිවැරදි මනසකින් ඕනෑම දෙයක් දෙස බලන්න පුළුවන් කෙනෙවි. සතර අගතියෙන් තොර කෙනෙකි. සතර අගතිය කියන්නේ ඡන්ද, දෝෂ, භය, මෝහයි. පුද්ගලයා කවදාවත් කෙලෙස් සහිත දෙයක් කරන්නේ නෑ. දුක් හදන කතාවක් කියන්නේ නෑ. අර පුද්ගලයා ඔබට මෙහෙම කිවුවා කියලා කියන්නේ නෑ. ගැටළුවක් ඇතිවෙන වෙලාවේදී කල්‍යාණවත්තයෙක් හිටියොත් ධර්ම මාර්ගයට කැඳවලා ධර්ම මාර්ගය තුළ සංසිද්ධිවනවා. කාය විචේකය, චිත්ත විචේකය දෙකම තිබෙනවා. එවැනි කෙනෙකුටයි මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාව දියුණු කරගන්නට හැකියාව ලැබෙන්නේ. ඒවගේම විදර්ශනාව දියුණු කරගන්නත් හේතු වෙනවා. ඔබේ ගෘහස්ථ ජීවිතවල ගෙදරින්ම කල්‍යාණවත්තයෝ ඇති කර ගන්න. කවුද ඒ? ස්වාමී - භාර්යා දෙමාපිය - දරුවෝයි. දහම් අවබෝධයත්

සමග එය පහසුවෙන්ම පවත්වා කරගන්නට පුළුවනි.

හතරවන කරුණ - ස්වාමීන් වහන්සේ නමකගේ සිල්වත්කම ගැනයි. 'සිල්වත් ද වෙයි. ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවරයෙන් ද සංවාතව වෙසෙයි. ආචාර ගෝචර සම්පන්න වූයේ අණුමාත්‍ර වූ වරදෙහිත් බිය දක්නාසුළු වූයේ සමාදාන කොට සිබපදයෙහි දු හික්මෙයි' මේ ලෙස සුත්‍ර දේශනාවෙහි තිබෙනවා.

“හික්වූ සිලවා හොහි. පාතිමෝක්ඛ සංවර සංවුතො විහරති - ආචාර ගෝචර සම්පන්නො අණුමත්තෙසු වජ්ජේසු හය දස්සාවි සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු”

හික්වූකට වගේම ඔබටත්, මාර්ග වරියාවත් නිවන් මගත් එකමයි. ගිහි - පැවිදි කියා වෙනසක් නැහැ. මාර්ගය එකක්මයි. ඔබ හෙමින් හෙමින් හෝ මේ මාර්ගයට එකතු වෙන්න ඕන. ඔබ සිල්වත් වන්නේ පංච සිලයෙන් හෝ අට්ඨංග සිලයෙන් හෝ දස සිලයෙනි.

හැකිතාක් දුරට ශිලයේ පරිපූර්ණ කෙනෙකු විය යුතුයි. හතරවන කරුණ - සිල්වත් වීමයි. ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවරයෙන් යුක්ත වීමයි. ආචාර ගෝචර සම්පන්න වීමයි. ආහාර පාන ගන්න විට, වස්ත්‍ර පරිහරණයේදී ගමන බිමනේදී, වැසිකිළිය, කැසිකිළිය පරිහරණයේදී පවා ආචාර ගෝචර සම්පන්න වෙන්න ඕන.

ඔබත් ඇනුමක් පිට කළත් ලේන්සුව කට ලඟට තබා සන්සුන්ව එහෙම කරන්න. ශාලාවටම ඇහෙන්න කරන්න එපා. ගෙදරදීත් ඒවගේම වෙන්න ඕන. මේ ධර්ම මාර්ගයේ සකස් වන විට ඒ ආචාර

ගෝචර සම්පන්න බව ඇතිවෙන්න ඕන. ආහාර - පාන ගන්නා විට, වස්ත්‍ර පරිහරණයේදී, වැසිකිළි - කැසිකිළි පරිහරණයේදී පවා එහෙමයි. සමහරු දොර වහනවා නොවේ, හයියෙන්ම දොර ගහගෙන යනවා. මේ මාර්ගය තුළ එහෙම වෙන්න බැහැ. විනය ශික්ෂාවන්හි එන සේබියා පද 75 කියවා මෙනෙහි කරන්න. ආචාර ගෝචර සම්පන්න බව තියෙන්නට ඕන. බුදුහාමුදුරුවෝ මොන තරම් ශ්‍රේෂ්ඨද ? මොනතරම් ප්‍රඥාගෝචර සම්පන්න උතුමෙක් දැයි දැන් පැහැදිලි වෙනවා. ඒ නිසා ආචාර ගෝචර සම්පන්න වෙන්න, කුඩා අණුකුඩා වරදේ පවා බිය දක්නා සුළු කෙනෙක් වෙන්න ඕන. පාපයට අවබෝධයෙන් ඇති කර ගන්නා වූ ලැජ්ජාවක් සහ බියක් ඇතිකර ගන්න. එය හිරි ඔතප් නම් වෙයි. ඒ අයුරින් ශීල සමාදානය, කායික වාචසික සංවරයෙන් යුක්තව එකඟ වූ සිතින් ශික්ෂාපද සමාදානය වෙන්න ඕන.

'මහණෙනි, නොලැබූ මාර්ග බුහුම වරියාවත් විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබනු පිණිස ලත් ප්‍රඥාව පිළිබඳ මහත්වය, වේපුල්ලභාවය පිණිස, භාවනාව සම්පූර්ණ කරනු පිණිස හේතු වන්නේය.'

පස්වන කරුණ - බහුගුණ වූයේ ගුණධර වූයේ මුළු කොට ගත් හදාළ පෙළ අරුත් ඇතියේ වෙයි. ආදි කලාණ වූ මධ්‍ය කලාණ වූ පරියෝසාන කලාණ වූ යම් දහම්හු සාර්ථ වූ සවාසඤ්ජන කොට සියලු ආකාරයෙන් පරිපූර්ණ පරිසුද්ධ බුහුමවරිය පවසන්ද එබඳු දහම්හු ඔහු විසින් බෙහෙවින් අසන ලද්දාහු වෙත්.

බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති කෙනෙක් වෙන්න ඕන. ධර්මය පිළිබඳව කොතනින් ඇසුවත් වැටහෙන කෙනෙක් වෙන්න ඕන. නිරුක්තිය පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයක් තියෙන්න ඕන. නිරුක්තිය

කියන්නේ, පදයක ආරම්භය, බෙදීම හා විකාශනයයි. එසේ නිරුක්තිය - නිෂ්පත්තිය පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයක් තිබෙන්න ඕන. බහුග්‍රාහ කියන්නේ ඒකයි. කොතනින් ගත්තත්, මොන අයුරින් ශ්‍රවණය කළත් හොඳ ධර්ම ඥානයක් ඒ අයට තිබෙන්න ඕන. මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාව සකස්වෙන්නත් විදර්ශනාවටත් මේ කොටස් අවශ්‍යයි. බහුග්‍රාහ වෙන්න, ග්‍රාහධර වෙන්න ඕන. ඇසු දේ මතක තබා ගැනීමට පුළුවන් කෙනෙක් වෙන්නත් ඕන. යටිකුරුව තිබෙන කළයකට වතුර වත් කළොත් ඇතුළට ඒ වතුර යන්නේ නෑ. ඒවගේ මොනවා සඳහන් කළත් සිතට යන්නේ නැති කෙනෙක් වෙන්න නරකයි. උදෑසන සිටම අසා සිටියත්, කොයිතරම් අපට මතකයේ තිබෙනවාද කියා සිතා බලන්න. පාලි වචන කොයිතරම් දුරට මතකයේ තිබෙනවාද කියා සිතා බලන්න. ස්වාමීන් වහන්සේට කියන්න එපා 'ඔබ වහන්සේ කියාගෙන කියාගෙන යනවා අපි කොහොමද ඔපමණ මතකයේ තබා ගන්නේ කියලා' ඇලෙන ගැටෙන දෙයක් නම් ඔබට කොපමණ හොඳට මතක තිබෙනවාද? ඒත් ධර්ම ශක්තිය තිබේ නම් පද පෙළ මතක තබා ගැනීමට බැරි වුනත් රාග, දෝෂ, මෝහ සංසිදෙන ආකාරයෙන් අදහස ගන්න පුළුවන්කම තිබෙන්න ඕන.

‘සුතා, ධතා, වචසා පරචිතා, මහසානුපෙක්ඛිතා, දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිද්ධා’

ග්‍රාහධර වූයේ, ඒවගේම අර්ථ රසයෙන් ධර්ම රසයෙන් ඒ හදාළ පෙළ, අරුත් වශයෙන් ගන්නට පුළුවන්කම තිබෙන්න ඕන. ආදි කල්‍යාණ, මධ්‍ය කල්‍යාණ, පරියෝසාන කල්‍යාණ දහම සාර්ථ වශයෙන් ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් සියළු ආකාරයෙන් සම්පූර්ණ පරිසුද්ධ බ්‍රහ්මචරියාවෙන් පවතින එබඳු දහම් බෙහෙවින් අසන ලද්දාහු වෙත්. සිතින් දරන ලද්දාහු වචනයෙන් පුරුදු කරන ලද්දාහු සිතින් නැවත

නැවත මෙනෙහි කරන ලද්දාහු දෘෂ්ඨියෙන් බැහැරව මනා කොට අවබෝධ කරන ලද්දාහු වෙති. එවැනි දහමක් නිරන්තරයෙන් අහන්න. සමහර අය ඇලෙන, ගැටෙන, සිතහවෙන දේවල් වලට කැමතියි. නමුත් ඊට වඩා අර්ථ රසයෙන්, ධර්ම රසයෙන් යුත්, මූල - මැද - අග කියන තුන් තැනම පරිශුද්ධ කේවල පරිශුද්ධ පිරිසිදු බ්‍රහ්ම චරියාවම පෙළ මතුකොට දේශනා කරන දහමමයි අහන්න ඕන. නොලැබූ මාර්ග බ්‍රහ්ම චරියාවට හේතුවන විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබනු පිණිස ලැබූ ප්‍රඥාව උසස් බව පිණිස මහත් බව පිණිස භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ වීම පිණිස හේතු වන්නේය.

හයවන කරුණ - ‘ආරද්ධි විරියෝ විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය ටාමවා දුළ්භ පරක්කමො අනික්ඛිත්ත ධුරෝ කුසලේසු ධම්මේසු’

උපන් අකුසල් නූපදවන්න, නූපන් අකුසල් නූපදවන්න, බැහැර කරන්න, නූපන් කුසල් උපදවන්න, උපන් කුසල් දියුණු කරන්න විරියය තියෙන්න ඕන. **ආරම්භ ධාතු, නික්ඛම ධාතු, පරක්කම ධාතු, ටාම ධාතු, ධීති ධාතු උපක්කම ධාතුයි.** (ආරම්භ ධාතු - පටන් ගැනීමේ විරිය, නික්ඛම ධාතු - කරගෙන යාමේ විරිය, පරක්කම ධාතු - බාධා මැඩගෙන යාම, ටාම ධාතු බලවත් විරිය, ධීති ධාතු - ස්ථාවර විරිය, උපක්කම ධාතු - උපක්‍රම ශක්තිය) මේ හය ආකාරයෙන්ම මාර්ගය හදාගන්නට පුළුවන්කම තියෙන්න ඕන. එවිට මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාව, විදර්ශනාව දියුණු කරගෙන මාර්ගයට එකතුවෙන්න පුළුවනි.

හත්වන කරුණ - “සංඝගතො ඛො පන අනානාකථිකො හොති, අතිරවිජාන කථිකො හොති, සාමං වා ධම්මං භාසති, පරං වා අජීකෙධ’සති. අරියං වා තුණ්හි භාවං නාතිමඤ්ඤති.’

සඟ මැදට ගියේ නා නා කියුම් නැතියේ වෙයි. සංඝයා මැදට ගිය විට නොකළ යුතු දෙතිස් කතා නැතිව, කළ යුතු දස කතා, අල්පේච්ඡ කතා තිබෙන්න ඕන. නොකළ යුතු හිස් කතා කරන්න නරකයි. ඔබත් විවේකයේදී වුවත් කිසිවිටෙකත් කතා කරන්න එපා. මාර්ග බුන්මවරියාවට එකතු වෙන්න, විදර්ශනාව වැඩෙන්න නම් සඟ මැදට ගියේ නා නා කියුම් නැතියේ වෙයි. නා නා කියුම් යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ධර්ම මාර්ගයෙන් බැහැර වූ දේවල්, තිරිසන් කතාවේ නොයෙදුනේ වෙයි. තෙමේ හෝ දහම් දෙසයි. අන් හිඤ්ඤාවට හෝ ආරාධනා කරයි. කෙනෙක් යහපත් දෙයක් කියන්න කියා ආයාචනය කරන විට හෝ ඉඟියෙන් කරන විට, හොඳ දහම් දැනුමක්, අවබෝධයක් තිබෙන ගුණ යහපත් කෙනෙක් යම් දහම් වචනයක් ඉදිරිපත් කරනවා. විස්තර කරනවා. නැත්නම් කල්‍යාණවත්තයකුට ආරාධනා කරන්න ඕන. නැත්නම් සබුන්මවාරී ආචාර්යයන් වහන්සේට ආරාධනා කරන්න ඕන. එසේත් නැත්නම් ආර්ය තුෂ්ණිමිභාවය තුළ සිටින්න ඕන. එය ඉක්මවා යන්නේ නැහැ. මෙය, නොලැබූ මාර්ග බුන්මවරියාවට, විදර්ශනා ප්‍රාඥාව ලැබීම පිණිස, වේපුල්ලභාවය, භාවනාව සම්පූර්ණ කිරීමට හේතු වෙනවා.

අටවන කරුණ - ‘පඤ්චස්ස ඛො පන උපාදානක්ඛන්ධෙස්ස උදයබ්බයානු පස්සි විහරති - ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො, ඉති වේදනා, ඉති වේදනාය සමුදයො, ඉති වේදනාය අත්ථගමො ඉති සඤ්ඤා - පෙ ඉති සංඛාරා - පෙ -

ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමො”ති.

රූපය නම් පඨවි (තදබව) ආපො (වැගිරෙන බව) තේජො (උෂ්ණය) වායො (වායුව) නම් වූ සතර ධාතූන් ගෙන් සකස් වූ රූපයමයි. පූර්ව කර්මයත්, මව්ගේ ඕජා ගුණයත්, පසුව කබලිංකාරභාරත් (පිඩු වශයෙන් ගන්නා ආහාර) නිසා රූපය හටගනී. සම්මුති පැවැත්ම වෙයි. මේ පඨවි ආදී ධාතූන්ගේ විසිරීමෙන් විනාශයට හෙවත් නැතිව යයි. වේදනා නම් සැප, දුක් මැදහත් නම්වූ විදීමය. වේදනාවේ සමුදය හෙවත් හටගැනීම නම් ස්පර්ශයයි. එනම් වක්ඛු විඤ්ඤාණය පහළ වෙයි. ඇසත්, රූපයත් වක්ඛු විඤ්ඤාණයෙන් එකතු වීමෙන් ස්පර්ශය සකස්වෙයි. එම ස්පර්ශය හේතුකොට විදීම වෙයි. (වක්ඛු සම්ඵස්සජා වේදනා). මේ ලෙස ඇස, කණ ආදී ඉන්ද්‍රියන් ඇසුරු කොට ස්පර්ශය හේතුකොට ගෙන විදීම හටගනී. මෙම විදීමට හේතු වූ ප්‍රත්‍යයන්ගේ විසිරීමෙන් හෙවත් අනිත්‍ය ස්වභාවයට පත්වීමෙන් අත්ථගමය හෙවත් විනාශය සිදුවෙයි. සංඥා (හඳුනාගැනීම) සංඛාර (රැස් කිරීම) විඤ්ඤාණය (අරමුණ හඳුනාගැනීම) ද පෙර සදහන් කළ සෙයින්ම හේතු ප්‍රත්‍යයන් නිසා සමුදය හෙවත් හටගෙන අත්ථගමය හෙවත් විනාශය වෙයි. එනම් නැතිව යයි. මෙහිදී සේලා සුත්‍රයෙහි අඩංගු සේලා තෙරණිය විසින් මරුට පවසන ලද දහම් පෙළ ඔබට සිහිපත් කරවමි.

නයිදං අත්තකතං බිම්බං නයිදං පරකතං අඝං හේතුං පටිච්ච සම්භූතං හේතුභංගා නිරුපේකධති

යථා අක්ෂරවලට බිජු බෙත්තේ වුත්තං විරහනි
පධවි රසකද්ව ආගමිම සිනෙහකද්ව තදුහයං

ආචාර්ය පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ විසින්
ගුවන් විදුලිය ඔස්සේ ප්‍රචාරය කරන ලද ධර්ම දේශනාවන්
ඇසුරෙන් සකස් කරන ලද ධර්ම ග්‍රන්ථයකි.